

А Л Б О М

Сатири
зуморч
та

За редакцією
С. Щупака
'Ф. Антоненка-
Давидовича

С. Дин

АЛЬБОМ САТИРИ та ГУМОРУ

ЗА РЕДАКЦІЄЮ
С. ЩУПАКА й Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА

Видавництво „ПРОЛЕТАРСЬКА ПРАВДА“
КИЇВ — 1927.

ЗАПИСНА КНИЖКА.

Тікати було вже нікуди: поперед нас слалось рівне й безкрає поле, а позаду з села гналась ціла юрба люду. Попереду всіх біг стражник, і кричав:

— Ге-ей! А ну, гей там! Підожди!

І вимахував над головою в себе рукою так, ніби поганяв волів.

— Зупиняємось?—безнадійно спитав мене Антип.

— Зупиняємось.

Ми зупинились. Антип вирвав стеблину жита і, покусуючи її, дивився до села на погоню. І погляд йому був понурий та блискучий, як промінь сонця з-під чорної навислої хмари.

— «В калюші?»—посміхнувся я до його.

Власне кажучи, смішного в нашому становищі було мало. Найменше, що з нами могло статись, це те, що нас поб'ють, звяжуть і поволочать у повітову тюрму.

Антип теж похмуро посміхнувся.

— Бач, я казав, що треба з вечора виходити з села.

— Де твої прокламації?—живо перебив він:—ховай в жито! Швидче! Сядем обидва, ніби стомились...

Ми помалу сіли під житом. Я витяг з-за пазухи пак прокламацій, які zostались у нас ще на одно село, і, не одвертаючись од жита, вирив руками ямку, поклав туди пак і засипав землею. Наверх натрусив трави.

— Так...—скоса озирнувши мою роботу, промовив Антип.

Погоня наближалась.

Стражник одною рукою придержує шаблю, а другою широко махає то взад, то вперед, немов відбивається від когось позаду. Трохи оддалік бігли ще люди, а коло їх куна дівори.

Антип похмуро кусав стеблину і чудно бігав очима навкруги, немов шукав чогось.

А я нічого вже не шукав. Чого там дурно тратити сили, пускайся на дно та й усе.

Ось зовсім близько. У стражника руденька борідка, очі напружено, гостро втоплені в нас. На грудях у такт підстрибує шнурок від револьвера. Лице червоне, задихане.

Раптом Антип стріснувся, повернувся до мене й швидко зашепотів:

— Слухай: я хочу спробувати одну штуку. Старайсь робити, як я. Чуєш? Я хочу...

Але докінчити не встиг. Перед нами вже стояв стражник і, трудно дихаючи, розглядав нас. З-за плеча його виглядало злякано-зацікавлене лице дядька.

— Ну, вставайте! Ходім!—суворо хитнув головою стражник.

Я не рушився, ждучи, що робитиме Антип.

Цей помалу подвівся, став на свої довгі, тонкі ноги й почав мовчки розглядати стражника. Пильно, серйозно, з виразом поважності. На лиці ніякого замішання, хвилювання. Нарешті, зупинившись на лиці злегка здивованого поліціянта, спитав:

— Ти—чін сільської поліції, голубчик? Неправда-лі?

«Чін сільської поліції» ще більш похмурився.

— Ну, та що? Ну, ти вставай!

Я теж устав.

— Куди же ти зовбош нас ідти? І зачем остановіл нас?—спокійно, з цікавістю запитав Антип.

— Зараз побачите! Ну, марш! Данило, ставайте з боку. Та глядіть, як що, так ломакою прямо по голові...

У Данила в руках справді була паличка, яку по справедливості інакше й не можна було назвати. Він став коло мене і, косо позираючи, наготовив свою зброю. Почувалось, що людина на своїм віку не бувала часто в таких становищі. Але ломаку держав серйозно й уважно.

— Ну, рушай!—шарпнув стражник за рукав Антипа.

Антип зробив строге лице.

— Позволь мілій человек, так нельзя... Как чін поліції ти должен об'яснить людям, почему останавливаеш їх. Это во первых. Далее: исполняя ответственную обязанность охранения порядка і тишины і прі том, будучі е... е... конфіденціально приставлен к исполнению существующих законов Российской Имперіи, ты должен не нарушать оные, а, наоборот, поощрять і подавать пример. Понял?

І Антип навіть витягнув перед своїм довгим блідим носом палець і хитнув повчаюче головою.

Лице Данила стало виявляти наплив, очевидно, несподіваних переживань. Очі йому поширились і забігали то на нас, то на стражника. Губи ще більш одвисли.

Але я був також здивований: при наших мужицьких штанях, свитках, чоботях і т. инш. російська мова якраз було те, що могло нас цілком затовкмачить у «калошу».

На стражника це, дійсно, зробило відповідне вражіння. Він озирнув нас, потім хитнув до Антипа головою й коротко сказав:

— Покажи паспорт!

Я понуро стис губи й одвернувся. З цього йому й треба було почати.

— Паспорт? Вот ето—правильний вопрос!—похвалив Антип.— Да... так іменно следовало і начать. Но без грубостей, вежливо, строго. Да... Но тебе ми всьо такі не покажем... Тебе нельзя. Исправнику, становому ещо можна, но нижніє чіни не могут смотреть...

Тимчасом надбігла друга частина погоні: дядьки й дівтора. Дівтора зараз же поховалась за ноги дядьків і визирала з-за них, як з-за дерев.

Дядьки шепотілись і поглядали на нас. Всі сопли від швидкої ходи.

— Ну, када так, так марш! Нічого тут!—хитнув рішуче стражник головою.—Рушайте, Данило!

— Подожді, не торопись...—поважно простягнув руку до Данила Антип і повернувся до стражника:—ещо раз спрашиваю: по какому поводу ти позволяешь себе останавливать прохожих на дороге?

— Семеняк!—раптом підняв голову стражник до дядьків.—Ето вони?

Серед голів, одна посміхнулась, хитнулась і промовила:

— Вони самі!... Оттой, нижчий, кидав до мене, а вищий у церкву...

— Что «кидав»?—здивовано спитав Антип.

Я теж непорозуміло дививсь навкруги.

— Уже забули?—добродушно посміхнулась голова Семеняка.—Бамажечки... З красними печатями... Прокламації.

Всі гостро дивились на нас.

Але якби ці дядьки разом з стражником раптом перевернулись у Китайську депутацію, що нас закликала-б на царство до їх—на лиці Антипа не виявилось би більшого здивовання, ніж тепер.

Ні страху, ні ніяковости, а тільки здивовання. Видно, що чоловік всього сподівався, але прокламацій...

Він глянув на мене, на стражника, на дядьків. Я теж глянув на його, на стражника, на дядьків.

— Как ти сказал, мужичок?—нарешті вимовив Антип до Семенякової голови.

— А так, як чув...

— Прокламації?

— Атож...

Антип глянув на мене, я на його.

— Ви что-нибудь понимаете, Ксенофонт Сократович?

Чого йому спало на думку так історично прозвати мене, я не мав часу ні думати, ні дивуватись, але стиснув плечима й промовив:

— Нічого не понимаю... Диоген Емпедоклович!

— Странно... Очень странно... Так, значіт, в вашей деревне ету ночь билі разбросани прокламації?

Стражник пильно дививсь на його. Але Антипові ніколи було займатись переглядуванням з якимсь там стражником.

— Отвечай же, когда тебя спрашивают?—нетерпляче й строго крикнув він.

— Та ти што кричиш? Диви, сволоч. Лазить тут, приставляе всякі манери та ще й... Ступай січас. Данило, тягніть того.

Данило несміло взяв мене за руку. Я строго глянув на його і він пустив її.

Стражник чогось почував себе страшенно розсердженим; навіть ображеним. Але Антип мовчки строго дививсь на його і не рушавсь. Потім помалу повернувся до здивованих голів дядьків і, найшовши гостреньке, добродушно-іронічне лице Семеняка, уважно й строго спитав:

— І ти, значіт, утверждаешь, что ми разбрасивали прокламації?

— Атож... Утверждаю...—насмішкувато хитнув Семеняк головою.

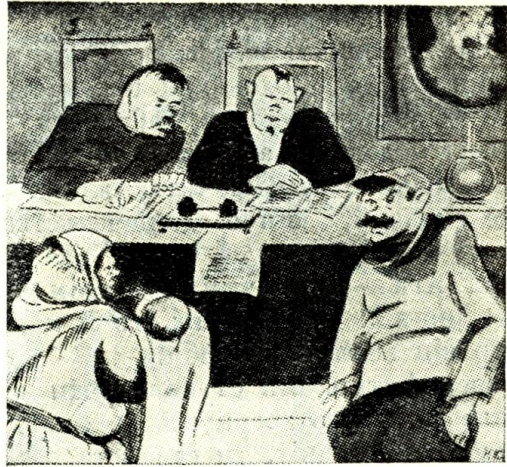
— Своїми глазами видел?

— Своїми. Не позиченими.

Говорив він упевнено, але на нас чекаюче—пильно дивилося декільки пар серйозних очей.

— Хорошо. Твоя фамилия Семеняк? Ксенофонт Сократович,—поважно й строго повернувся до мене Антип,—запомніте: вот етог

У НАРСУДІ.

Суддя—Так ви, громадянине, одмовляєтесь платити аліменти?

Шідсудний—Ні, я-то не одмовляюся, але режим економії не дозволяє.

крест'янин с пепельной бородкой і...—він знову пильно озирнув Семенюка, — і серимі очима називається Семенюком.

— Ну, та що буде?—посміхнувся Семенюк, але по лицю йому пробігло щось тривожне. Він глянув на стражника, на Данила, на нас.

— То буде, — різко й строго повернувся до його Антип, — что бивает тем, кто дают фальшивия показания. Ты етим отвлекаешь начальство от настоящих преступников. Ты — укриваешь их. Понял? Ну, ідем в деревню.

Більше об'яснитись він не хотів. Справа виявилась настільки серйозно, що він мусів поспішати в село.

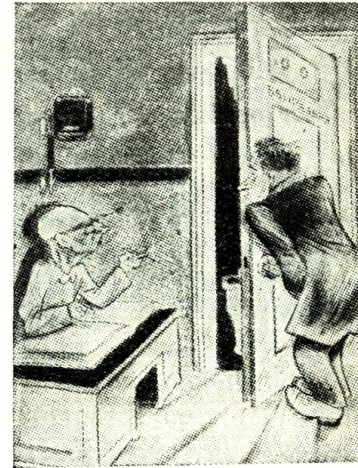
Він пішов. Потім несподівано повернувся до стражника й сказав:

— Хоть і груб, но службу свою ісполняешь хорошо. Молодчина... Ксенофонт Сократовіч, у вас єсть папириси?

Я вийняв цигарки, ми зупинились і закурили.

Погоня наша переглядалась. Стражник пильно й хмуро позирав на нас. Похвалу Антипову він вислухав мовчки, не посміхаючись, тільки скоса подивляючись то на мене, то на Антипа.

БЮРОКРАТИЗМ НА ВСІ 100%.

Рєєстратор—Що ви шукаєте, громадянине?

Громадянин—Вибачте, мені до вбиральні треба.

Рєєстратор—В такому разі—подайте перше писану заяву, зарєєструйте і прийдіть завтра.

Власне кажучи, я стільки-ж розумів тепер Антипа, як і вся погоня. Хіба що одні хлопчики ні в чому не сумнівались і твердо були переконані, що спіймано щось страшне. Тому радісно бігли поперед нас, підтягували нанвидку штанці й кричали:

— Піймали! Піймали!

Йшли всі мовчки. Часом Антип повертав до мене своє виточене, суховате лице з блідим носом і говорив що-небудь заплутане, де часто попадалось ім'я губернатора або поліцмейстера. Говорив заклопотано, щось міркуючи про їх, турбуючись, що не зможе сповістити їх про щось.

Сторожа наша прислухалась до наших слів і Семенюк шептався з дядьками, йдучи позаду.

В селі нас ждали. Біля воріт, на порогах хат, в перелазах стирчали людські голови і, не зводячи очей, повертались за нами.

Часом перегукувались з погонєю й робили деякі уваги, які торкались більше деталей нашого арешту, ніж провини.

Так, наприклад, один дядько з вилами в руках пильно обдивився нас, потім заклопотано звернувся до Данила й спитав:

— А сіль є?

Данило й я подивились на його. У Данила очі стали кругліші.

— Яка сіль?

— А на хвіст сипать...

Стражникові не подобались его питання.

— Одойді вон!—сердито крикнув.

Дядько зупинився, пропустив нас, підморгнув заднім на стражника й не пішов далі.

Мені він подобався. Подобалось, як він поглядав на нас. Правду кажучи, такі погляди попадались частенько. Але стражник чогось почав хвилюватись, якимось підрівнявся, коли Антип зупинився, щоб поправити щось коло чобота, сердито, роздратовано закричав:

— Ну, скорей там!.. Довольно манєри приставлять!..

Антип підвівсь, мовчки здивовано подививсь йому в лице, потім тихо й повчаючи промовив:

— Ето чін поліції так дозволяет себе? Нельзя. Нельзя так.

— Ну, базікай там! Іди, говорю!—чогось надзвичайно злісно крикнув стражник.—Тоже в разговорі ще... От я тобі покажу разговорі...

І додав таку лайку, від якої Антип моментально зупинився, подививсь на стражника, потім повернувся до мене й коротко спитав:

— Слихалі?

— Слихал...—буркнув я.

Антип більше нічого не сказав. Рішуче й строго попрямував далі. Лице виявляло непохитність.

Але я йшов, похиливши голову. Мене брала досада: ішов би вже мовчки, ні, треба ще на сміх себе виставляти.

У волості нас теж уже ждали: з вікон виставлялись голови, а коло дверей ганку товпилась ціла юрба люду. Всі вони, розступившись, дивились прямо нам в лице і дехто хмуρο мовчав, дехто посміхався, більшість же голосно і з страхом цікавились пійманими «жуліками».

Ввели в «присутствіє». Там уже був народ.

— Ну, єсть! Споймали!—хмуρο проговорив стражник.—Давайте, старосто, понятих, нада січас їх до справника.

Коло столу стояв невеличкий дядько з кострубатою головою й рідко розставленими очима. Плохенький піджачок, ситцева сорочка під жилеткою, вигляд заклопотаности, забитости. Так і уявляється, що прийде цей дядько додому, а дома лазить голодна, писклива дівтора, чіпляється за чоботи, канючить, жінка лається, а коло порога стоїть уже соцький і кличе «до начальства». Через що його вибрано на старосту—невідомо.

— Так оде ті?.. Ага...—бігаючим поглядом озирнув нас цей староста.—Ну, так що-ж?.. Як понятих, то й понятих... А ну, хто за понятих?—задер він голову до юрби.

Але тут вмішався Антип. Він ступив трохи вперед і ввічливо, але спокійно, й навіть строго звернувся до старости:

— Подожді немого... значіт, ти староста?

Староста здивовано глянув на його.

— Ну, я... Та що?

— Хорошо. Пока нічого. Значіт, ето ти отдал пріказаніє задержать нас на дороге?

Тон був такий, що мимоволі староста одповів:

— Ну, хоч би й я, так що?

— Нічого. Продолжайте своєю дело.

І Антип спокійно замовк.

Староста непорозуміло дививсь на нас.

— Так що ж буде з того, що я? Ну, я, так що?

— Нічого, нічого...—заспокоююче промовив Антип і чудно посміхнувся.—Вибірайте понятих і отсилайте нас к исправнику... Мне только нужно било удостовериться, кто в етом виноват, ти ілі стражник. Продолжайте.

І, звернувшись до мене, прошепотів:

— Не стій же таким опудалом. Підгравай. Діло йде.

При цьому вираз лиця йому був солідний, спокійний, ніби він діливсь зо мною якимсь важним служебним спостереженням.

Я хитнув головою.

Староста й стражник теж щось шепотіли між собою.

— Віноват!—раптом знов звернувся Антип до їх. Вони обоє зараз же озирнулись до його. Юрба тихо шушукалась.

ОБЕРЕЖНО — ОТРУТА!

(На увагу самогубців! Новий спосіб швидко перейти на той світ!).

У Києві за останній час збільшились випадки отруєння морозивом, тістечками та зельтерською водою з сиропом.

- 1. Морозиво—смерть через півгодини.
- 2, 3 і 4. Квас, вода й лимонада—смерть через 15 хвилини.
- 5. Тістечка—випивають легко й ніякно, смерть—ту-ж мить. Вишуз ліворуч—фабрична марка виробництва.

— Віноват. Я хочу вас спросити: можете лі ви нам дати точноє і ясноє представлєніє нашей віни, за которую ви нас арєстовали?

Староста не зрозумів.

— Що кажете?

— Я говорю, можете лі ви сказати, за что нас арєстовали? Єсли хотїте, отвечайте, не хотїте—не нужно. Но предупреджаю, вам же дуже будєт, єсли не ответїте. По закону ви обязани отвечати.

Про те, щоб спробувати оправдуватись або дати їм зрозумїти, що вони помилились, він навіть не згадував.

— За що арєштували? А за те, що бунтуєте народ. Прокламації підкидаєте людям.

— Свідєтелї єсть?

— Та що ви йому базікаєте там даєте?—раптом зачувся позаду густий обурений голос.—Він їм баки забиває, а вони роти пороз-завляли. В мордяку йому сукиному сину, та й уся розправа!

Ми всі озирнулись. В кутку стояв високий гарний дядько з чорною пишною бородою і сердито насупленими бровами. Одянений був добре, очевидячки сільський багатїй.

Антип ніби не розібрав, звідки йшов голос. Прижмуривши очї, він водив ними по юрбі. Нарешті, наглядівши багатїя, аж перегнув до його голову й з спокійною погрозою спитав:

— Это ти, кажется, сказал?

Багатїй ще більше розсердився.

— А ти на кого це тикаєш? Халамидро. Я тебе, як тикну тут, так аж ногами вкриєшся!

— Та бити їх!... Чого там! В мордяку!—зачулись за ним сердитї голоси з юрби.

Антип вирівнявсь і, ніби нічого не чуючи, строго коротко кинув до багатїя:

— Как фамилия?

Нїхто, очевидячки, нічого подібного не ждав.

Всі притихли й стали переглядатись, хто з усмішкою, а хто з непокійним непорозумінням.

Але багатїй аж почервонїв весь.

— Та ти хто такий, що хвямїлії спрашуєш?! Твоя як хвямїлія?

Антинове лице ще більше стало холодним, невблагано-грізним.

ПІСЛЯ ЗНИЖЕННЯ.

Мал. Анїт.

Ну й в чїм справа?
Спитає читач.

— Справа? — у папці у
прокурора.

— Не хочеш сказати? Хорошо. Староста, ти за это отвечаєшь отдельно. Это ти замєть себе... А теперь...

Він помалу, поважно й з таким виглядом, якїй ясно говорив, що він не хотїв, але примушений це зробити, підняв руку, засунув її за пазуху і урочисто, повагом, вийняв свою... велику записну книжку, в якїй вїв рахунок своїм видаткам і прибуткам. Так же помалу розгорнув її, витягнув олівець і звернувсь до багатїя:

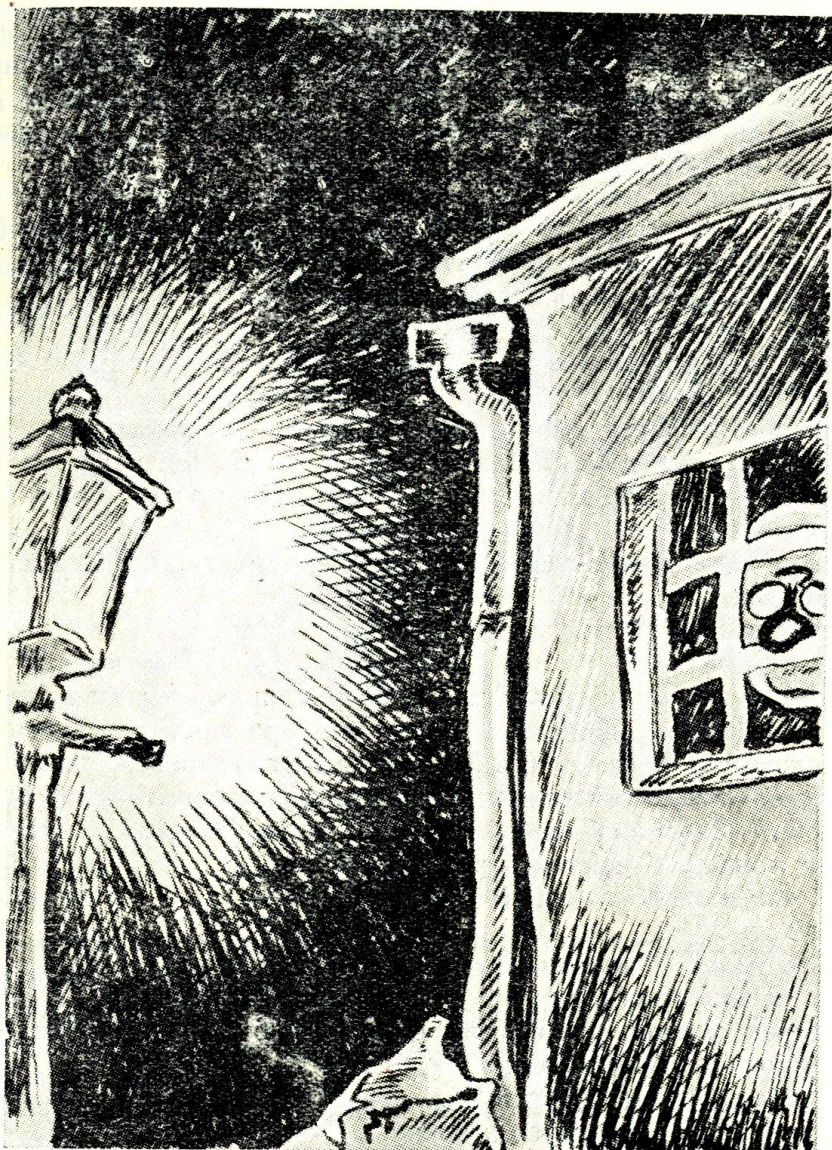
— Єщо раз спрашїваю, как твоя фамилия?

Як тільки в руках Антипа з'явилась книжка, в присутствїі раптом стало надзвичайно тихо. Посмішок уже не видїлось. Очі всіх, як головки булавок до магнїту, повернулись і вп'ялись у книжку. Староста то бігав стурбованим поглядом по присутствїі, то знов зупинявсь на книжці. Видно, рішуче був збитий з пантелику.

ТЕРМІНИ ВІДПОЧИНКУ, ЩО ЇХ НЕПЕРЕДБАЧЕНО В ЖОДНІЙ КОЛУГОДІ.

Мал. Анім.

Відпочинок на 1 рік з ізоляцією.

Відпочинок на годину із чвертю.

Стражник непокоїно заворушився, обсмикнув свою казенну сіру сорочку і взявся рукою за шаблю, ніби хотів стати «смирно».

А багатій з червоного зробився жовтим і очі його були вже не сердиті, а немов злякані, немов знепокоєні.

Всі стояли, як загіпнотизовані.

Я зрозумів, що треба кувати залізо, поки гаряче. Враз схопився, озирнувся, підхопив табуретку й підставив Антипові.

— Ізвольте присість, Діоген Емпедоклович. Може бить черніла подать вам?

— Да-а... Черніла би лучше...

Я з готовністю кинувся до столу, схопив з його все і одною рукою подав ручку, а в другій став держати чорнило.

Він помалу умокнув ручку й наготовився писати.

— Так не бажаєш сказати своєї фамілії?—повернувся до багатія. Той ворохнувся, але я не дав йому нічого сказати. Швидко повернувшись до Данила, що стояв біля мене зо зляканими, витрищеними очима й з ломакою, я зробив строге лице й хутко крикнув:

— Как фамілія етого чорного? Скоро!

— Клим Сидоренко!—машинально випалив Данило, широко дивлячись на мене.

— Кліментій Сидоренко, Діоген Емпедоклович,—угодливо нахилився я до Антипа.

— Ага! Отлічно... Хорошо... Кле...мен...тій... Сі...до...рен...ко... Хорошо. Как називається ето селєніє?

— Как називається ето селєніє?—строго звернувся я до стражника.

— Мандріковка,—злегка вирівнявся стражник, напружено слідкуючи за Антиповою рукою.

— Мандріковка, Діоген Емпедоклович!...

Староста ще більш стурбувався. Ззаду почалась шамотня. Видно було, як поспішно один за одним дядьки просковзували в двері й юрба ріділа.

— Так, хорошо...

Староста раптом пригладив волосся, прокашлявся й, несміло глянувши на книжку, промовив:

— Ну, хорошо, господа... Позвольте ж спроситьця вас, хто ж ви такіі будете?

Антип не зразу одповів. Устав, вернув мені ручку і, закриваючи книжки, повернувся до старости.

— Кто ми такіє, голубчик, ми скажем ісправніку. Понял? Ісправніку ето скажем. Ето, кажется, здесь Міхаїл Андрєїч ісправніком?—повернувся він до мене.—Ах, нет, Міхаїл Андрєїч в другом уезде... Да, мой мілий, кто ми такіє, ти ето скоро узнаєшь. Да... Ну-с, ми готови. Давайте понятих і можно отпрапляться. Только я просіл би непременно с нами отправить етого господіна... как его?...—він зазирнув до себе в книжку,—етого Сидоренка. І затєм того, который утверждаєт, что ми разбрасивали прокламаціі. Как его? Мм... Семенюк, кажется! Да, да. Так вот і его тоже. Где он?

Я хутко повернувся і почав шукать очима Семенюка.

— Где Семенюк?

Семенюк стояв десь аж у задньому кутку. Всі зараз же розступились, даючи йому дорогу й поглядаючи то на його, то на нас.

— Подойді-ка сюда, Семенюк!—хитнув головою Антип.

— Семенюк, ступай сюда!—крикнув я.

Семенюк несміло виступив, глянув на старосту, на стражника й пробурмотів:

— Чого ж мені їхать? У меня времня нема...

Антип усміхнувся:

— Нічого, голубчик, у нас тоже не било времєні, а ти задержал нас. Вот расскажєшь ісправніку, как ми бросали прокламаціі, а тогда уж увідішь, будет лі у тебє времєня... Ну, староста, давай понятих, нужно отпрапляться, нам некогда. А ви, господа,—звернувся він до юрби,—будете свидетєлямі, когда нужно будет. Слїшїте?

— Так тошно...—почулось з різних боків.

В цей час багатій потихеньку по-під стіною пробирався до дверей. Я помітив.

— А ти куда? Сидоренко!—закричав я,—куда уходишь?

Антип строго озирнувся:

— Сидоренко! Імей в віду, что ещо хуже будет, еслі уйдєшь.

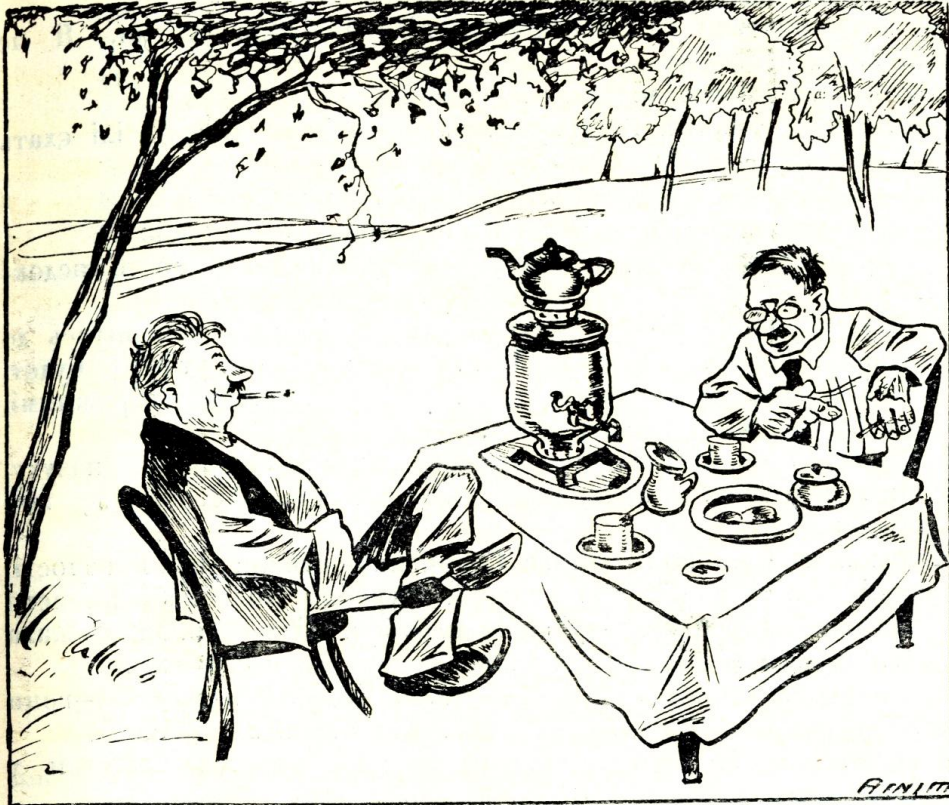
Сидоренко хмуро зупинивсь.

— Я роботу вдома покинув...—сердито буркнув.—Мені нема чого до справника. Моя хата з краю.

— Нічого, нічого... Староста! Понятих!

«КООПЕРАТОРИ» НА ДАЧІ.

Мал. Анім.

— А знаєте, що місцевість для дачі вохкувата?
— Це дурниці, я спец що до «усушки».

Староста шепотівся з стражником, видно—радилися. Зразу ж покинув і повернувся до нас.

— Що кажете?

— Понятих давай. Ми готови.

Староста замнявся.

— Та бачите, господа, діло, звісно, таке, що... Наше положення теж, як із'яснить... то конешно, одно слово сказати... Ска-

ХРОНІЧНИЙ БЮРОКРАТИЗМ.

Мал. Анім.

— Тату, мама каже, що час ліки приймати.
— Скажи, що в мене сьогодні «прийому» нема.

зано, примірно, що прокламації. Ну, так давай приказ, що таких людей арештовувать, так пряма обов'язаність... одно слово сказать... Семенюк!—раптом сердито повернувся він до Семенюка.—Признавайсь, сукин син, цих людей ти бачив? Признавайсь отут, січас мені!

Настала тиша.

Антип пробурмотів:

— А ну, что он скажет, нужно записать...

І наготовив книжку.

Семенюк, очевидно, зібрав усі сили, щоб одповісти, але глянув на книжку й розтерся. Стурбовано забігав очима навкруги й знову, як соняшник до сонця, повернувся до книжки.

— Ну, говори-ж, стерво!

Семенюк безпомічно глянув на старосту.

— Я бачив... що... Тільки, як темно було, то не розібрав добре... Похожі...

— Умгу!—муркнув Антип і щось черкнув у книжці. Семенюк сразу-ж замовк, злякано слідкуючи за його рукою.

— Ну, видно, що три рублі хотів заробить,—безапеляційно й похмуро бовкнув стражник до старости. І стояв з таким виглядом, що, мовляв, сумніву більше нема ніякого.

— Ну, сукин син, підожди ж ти!—хитнув староста головою до Семенюка.

— Какіє три рубля?—зацікавлено спитав Антип.

— Та, бачите, такий порядок, що як пійма хто з прокламаціями, так тому три рублі. Таке мєропріятіє, одно слово сказать... От он і соблазнилсь, виходить... А ви самі должно на станцію путь держали?

— Да ми хотєлі на станцію.

— По своїм ділам чи по службі?

— Его всьо равно. Ну, так скорєє староста, скорєє, нам некогда...

Староста знов пригладив волосся, яке від того тільки нахилалось під рукою й потім знов вигиналось, як пружина.

— Ви, господа, не сердіця... Кто ви такі, нам незвісно... Ну, видно, що, одно слово сказать, ошибка тут... Только ж ми свою службу сполняємо, ви свою...

Він глянув на стражника. Стражник косо дивився на його, немов піддержував в тяжкій справі,

— Я так думаю, что надо оставить это дело. А что ми вас задержали, так можна вам дать лошадей до поїзду. Га?

— Хм!—роздумливо, вагаючись підняв брови Антип.—Я не знаю... как с вами бить...

Потом повернувся до мене й запитав:

— Ви как думаете, Ксенофонт Сократовіч? Оставьте ілі єхать к ісправніку?

Всі чекаюче, з хвилюванням дивились на нас.

Я зібрав усі свої сили й серйозно, нерішуче одповів:

— Право, я не знаю, как вам будет угодно, Диоген Емпедоклович.

— Ну, хорошо!—рішуче махнув рукою Антип і повернувся до їх,—хорошо. Давайте лошадей. Пусть на этот раз так і будет. Но помните, господа, нужно бить осторожными. Очень осторожными, господа, нужно бить в таких делах.

І помалу, поважно, згорнув книжку й засунув її знов за пазуху.

І як тільки вона зникла, всі зідхнули легше. Оживились, підбадьорились.

Через півгодини коні самого Сидоренка стояли коло волості, запряжені в новенький, зелененький хургон. Колиска застелена була килимком, а на передку сидів парубок. Біля хургона чекала юрба селян, які поспішно скинувши шапки, дали нам дорогу.

Прощаючись, я помітив у начальства радісну посмішку—вони були переконані, що все-таки дешево викрутились з халепи.

А ще через якісь дві-три години ми скромненько сиділи у вагоні, а колеса поїзда поспішно весело тікали й вибивали:

«От-так-так! От-так-так!»

В. Винниченко.

БОЖИЙ ПРИКАЗ.

«Працюй, Іване, — пан казав, —
І не вважай на втому:
Од бога нам такий закон
В його письмі святому.

Аджеж сам бог шість днів робив,
Поки скінчив роботу,
Спочив же тільки в сьомий день
Од праці та клопоту».

Іван спинивсь на борозні:
«То річ, мосьпане, друга!
Одно — творити язиком,
А друге — перти плуга.

Але, за приказом святим
Я радий поспішати;
Скажіть же, що робив господь
В день восьмий і дев'ятий?»...

В. Самійленко.

ХТО ЯК ВИПИВАЄ.

— Ну, приложимось, чи що? — каже
під, наливаючи чарку.

— Стукнемо ще по маленькій? — при-
казує коваль.

— Підмочимо — каже прикажчик
кооперативу.

— Давай і я клюну — мовить рибалка.

— Трахнемо! — гукає чередник.

— Проковтнемо! — гарчить куркуль.

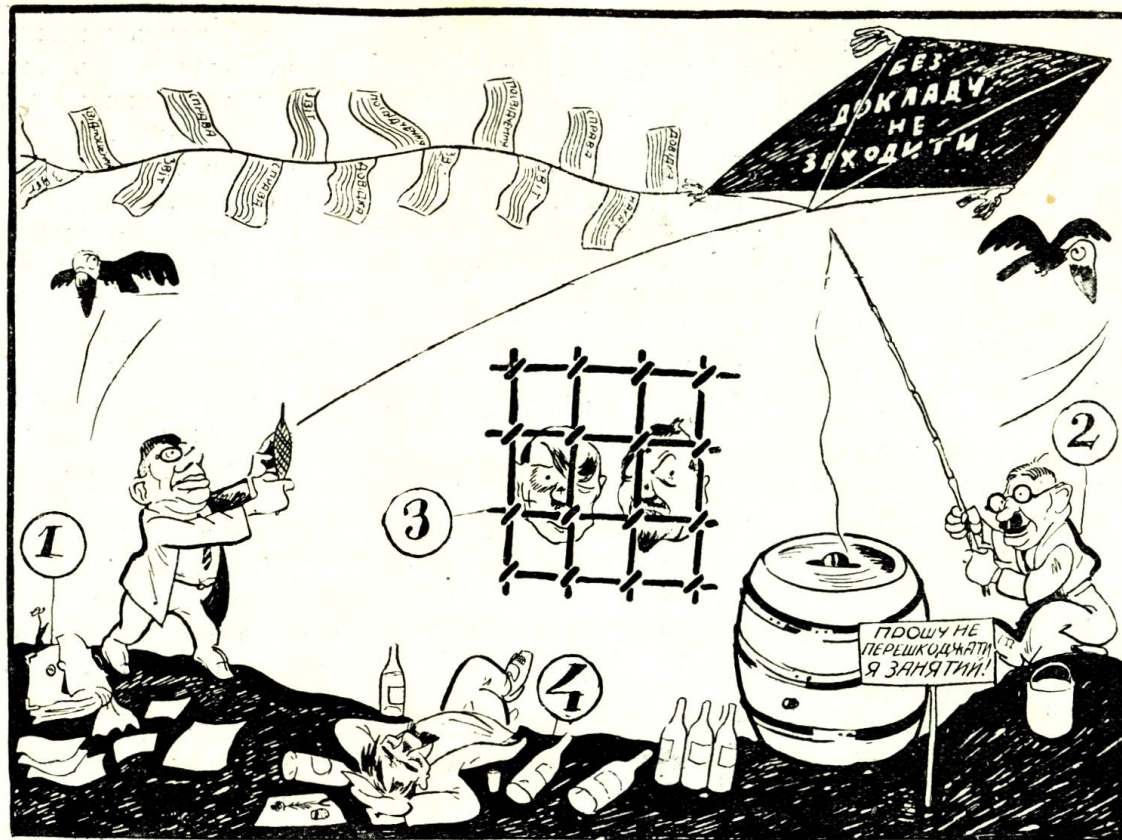
А голова сільради, наливаючи чарку,
обов'язково промовить:

— А ну, давай — припечатемо.

(«А»).

ЯК ВІДБУВАЮТЬ ЛІТНЮ ВІДПУСККУ НАШІ «ГЕРОЇ»

Мал. Черняка.

1. Бюрократ — пускає на перового змія.

2. Негосподарник — удить рибу господарчим способом.

3. Розтратник і хуліган — живуть вліті в окремому сонячному приміщенні на повному пансіоні.

4. П'яниця її прогульник — незалежно від часу року посідає постійну і сталу позицію.

НАЙБІЛЬШИЙ ВОРОГ.

(з народніх уст).

Спитали якось одного селянина: — Хто тобі найбільший ворог? — Нема мені, каже той, — гіршого чоловіка від землеміра. — Чому-ж це так? — Та як же, подумати тільки — скільки капости він наробив! Скільки живемо на світі, все від нашої Прохорівки

до Зарудьковець було тридцять верстов. Як поїхав-же отой землемір, як почав він міряти — тридцять п'ять верств намиряв! На цілих аж п'ять верств тепер більше доводиться їхати! Ну, не гаспидська личина, скажіть на милість!

ПИСЬМЕНСТВО.

«На ваші запитання, як писати, подаємо відповідь: писати треба просто, щоб було зрозуміло вашим читачам. Письменницькому письму не навчають, його навчаються самі письменники. Таких підручників, що по них можна зробитись письменником—немає й ніколи не буде.

Відповіді редакції

«Плужанки» Ч 3.

Так ось: як зробитись письменником?

Це—не критична розвідка й не підручник із письменства. Це просто кілька практичних порад молодим авторам,—як його зробитись справжнім письменником. Разом із цим це є й глибока аналіза самого письменства.

Найперше треба собі гаразд усвідомити, що таке письменник.

Це—молодий хлопець, але, власне, навіщо я вам це кажу—ви ж напевне його самі бачили на власні очі. Ну от. Письменник пише тільки на папері (чорнилом, або олівцем) і то неодмінно з одного боку аркушу й одержує за це гонорар. Може писати, розуміється, й стара людина, і це зовсім не означає, що вона здитинюється. Аби тільки чорнилом, з одного боку і гонорар.

Усе, що одрізняється від цього (навіть, коли написати з обох боків аркушу), не є письменство, і ті люди, що пишуть, не є письменники.

Підручника, щоб вивчив на письменника, нема. Немає й шкіл таких, щоб згодом видавали посвідку: «Цим свідчиться, що Грицько Шило є дійсно письменник і може писати вірші, оповідання, драми й романи, що підписом і печаткою...» то-що.

Питаєте,—чому немає таких шкіл? Дуже просто: школа, що вивчала б на письменника зайняла б напевне на Україні всі ВУЗ'и. До неї стояли-б завсіди черги, не вистарчило-б паперу на анкети, приймальні комісії падали-б ізнесилені перед тичбами охочих. Ні, відкрити таку школу—це значило-б віддати майбутніх агрономів, інженерів і музик на поталу «квітонькам», «залізо-бетонним скелям» і «космічним оркестрам»!

То-ж через це саме ніяк не можна казати, приміром, так:
— Запряжіть, тату, коні та одвезіть на станцію: поїду, мабуть, у город учитись на Тичину.

Отже, вивчитись на Шевченка, Тичину, Хвильового за допомогою підручника не можна. За те є вихід: зовсім не треба, молодий письменнику, ніяких підручників, щоб писати під Тичину, Хвильового то-що. Цього навчаються самі письменники в процесі своєї роботи.

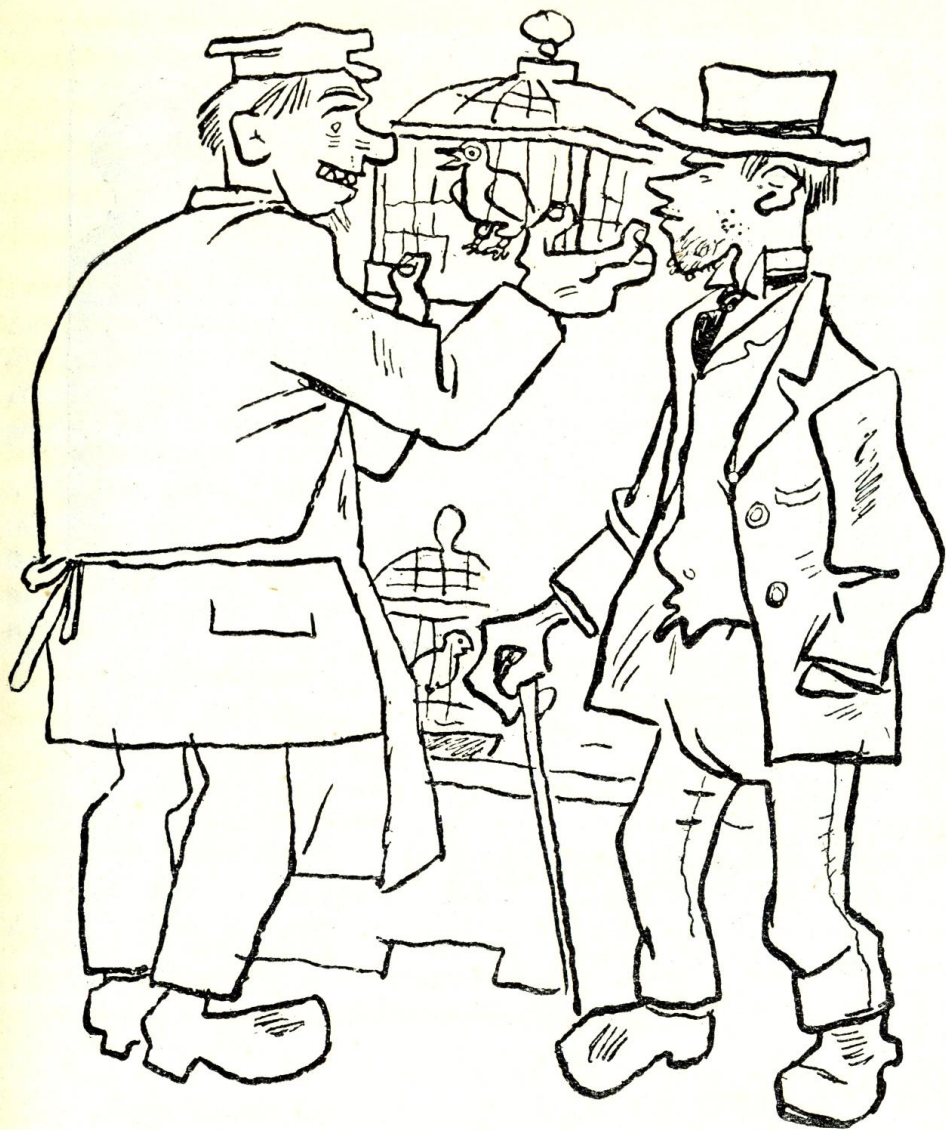
Найважливіше для письменника,—гонорар. Він не тільки надає молодому письменникові гонору, а й дає йому краєчого гатунку цигарки, американізує черевики то-що. Це річ дуже поважна, і за неї дбає кожний справжній письменник, бо письменник, що не одержує гонорару, то все одно, що Польша без кресів, або буржуазія без угодовців. То-ж зятяйте собі: письменник повинен писати ясно, щоб зрозуміли читачі. Хочете ви, скажім, змалювати схід сонця, то ви так і пишете: «Дивлюсь, аж це, гульк!—Сонце викотилось із-за обрію, наче діжка»... Тут як самі бачите, і образ хороший, і одразу видно, що в автора світогляд широкий. Автор подає надії...

Треба писати просто. Коли вам кортить подати зоряне небо, ви не турбуйтеся, що ніч темна й нічого не видно (критики тут усе одно побачать у вас чийсь впливи, базу й хиби), а ви пишете:

«Ніч була темна, як криниця в куркуля Підпригори, і тільки зіроньки, наче робфаківки, посміхались мені наївно й бадьоро». Це одразу позначить, що автор натрапив на свій стиль, кохається в етнографії й знає побут.

Трохи важче молодому письменникові з сюжетом. Треба, щоб він був цікавий і динамічний. Найбільшу динаміку може виявити п'яний піп—без нього не обійтись доброму оповіданню, як п'єсам старого театр без говака. Це—велика проблема художнього «прийому», і розв'язувати її береться багато письменників,—чому не спробувати й вам?

Треба бути—сучасним. Щоб уникнути збочень—з одного боку до неокласиків, а з другого—до футуризму,—найкраще візьміть календаря, подивіться число сьогоднішнього дня, а тоді вже сідайте писати.

- Купіть, громадянине, солов'я. Артист!
- А чому-ж він не співає?
- Він, бачите, в мене заслужений.

(„Смел.“)

- Чи ви знаєте-ж хоч трохи бухгалтерію?
- Ні. Але мене добре знає Іван Петрович. Ось і записка від нього.

(„Бісм.“)

Писати можна про все, що є й чого немає. Ніколи тільки, молодий письменнику, не пишуть про своїх родичів та знайомих, а то може бути так:

— Що-ж ти, стерво, га?! Я тобі, як людині, казав, а ти...

І коли ваш живий герой поставить, бува, питання «ребром», знайте, друже,— його критики не витримають жодні авторові ребра. Критика буде ґрунтовна й з певним виразним підходом! Коли вам бракує надхнення, візьміть на п'ять хвилин із організації свою анкету, перечитайте добре, щоб, бува, не помилитись, а тоді вже гатіть:

Я—робітник і селянин
Мій дід ще був у Профсоюзі.
Коли згадаю «п'ятий рік»,
Моя душа гарцює в тузі...

Після цього віршу всім стане ясно, що автор уже має виразне обличчя, і лишається тільки дивуватись, чому ще й досі немає збірки його творів. Оце й є ввесь той шлях, який повинен пройти кожний, хто починає писати, щоб зробитися справжнім письменником.

А втім, мушу застерегти молодого автора. Тільки-но він візьметься за перо, на нього вже пантрують критики. Критикам—що? Вони щось наче паразити. Нема того, щоб самому написати який вірш чи роман, ні—критики живуть із того, що хтось напише, а вони видають. Такий уже вони народ невдячний.

Вони ніяк не хочуть розуміти, що без вас, молоді письменники, їм би—край. (Ну кого-б їм тоді лаяти)? Так ні-ж! Хоч як добре напишуть, критик усе одно до чогось причепиться: і те не так, і тут слід виправити, і там краще-б інакше. Виходить, ніби ви ще й винуваті. Проте, не журіться, друже! Коли на літвечірці критики, а то й уся публіка, почнуть вас на всі заставки «крити» (до речі, слово «крити», мабуть, походить від «критик», а може й навпаки), ви маєте проти них великий аргумент. Вам треба спокійно на останнє встати, важко зідхнути й сказати:

— Мене ніхто не розуміє... який жаль, що маси не дійшли ще своїм ростом до щаблів моєї творчості!

Перед цим спасує кожний критик, і перемога буде ваша.

Петро Котик.

Ручкання, що його годі розірвати.

У ТРУДШКОЛІ.

Селянин прийшов до вчителя просити за свою доньку-школярку.

— Зробіть уже ласку, Іване Митрофановичу, вивчіть мою Степаниду письму, а отих коників, що ви їй загадали зробити, я і сам їй настругаю.

ПТАШКА БОЖА.

«Птичка божия не знает
Ни заботы, ни труда,
Хлопотливо не свивает
Долголетнего гнезда».

Зі старої дитячої читанки.

Пташку, що про неї мовитимемо далі, не можна уявляти собі так: барвисті крильця, чепурний дзьобик, веселе щебетання десь на дереві в гайочку від сходу до заходу сонця. Наша пташка—це тільки фігуральний вислів. Різницю між першою і другим треба розуміти.

Тоді—чому пташка?

Це, звісно, не легко зрозуміти, якщо не взяти якусь таку пташку (фігуральну) й не поставити її перед ясні очі читачеві. В цьому тим більша потреба є, що отаких фігуральних пташок чимало. Вони—без усякого пір'я, навпаки—в гарно пошитих штаних і піджаках, й на ногах у них не кігті, а черевички шиммі.

Ото й усієї різниці.

А далі пішла сама схожість:

« ... не знает
Ни заботы, ни труда,
Хлопотливо не свивает
Долголетнего гнезда».

Тов. Колонтай для ніжної характеристики тих, кого ми звемо пташкою божою, вживає іншого образу:

— Бджілки трудові.

Та ми з тов. Колонтай не погоджуємось: бджілки трудові є створіння безстатеві, безпритульних вони не плодять, і ні окремим індивідуумам, ні цілому суспільству шкоди не завдають.

Так ось—про пташку божу.

Шура Буржин не сидить на місці. Така в нього служба: скажімо, цукротрестівський агент у справі доручень. Сьогодні він у Маріуполі вантажить цукор, завтра в Дніпропетровському здає звіт, післязавтра в Кривому Розі приймає встаткування для цукроварні, далі—в Харкові: там справ чимало. А потім... Та хіба-ж

мало є міст на Україні. Що-ж їх перераховувати? Не географію-ж пишемо, а про пташку божу—Шуру Буржина розповідаємо.

Ось Шура в Маріуполі. Трудовий день у порту закінчився, справу з навантаженням цукру на сьогодні припинили. І якщо ввечері Шура сидить на березі моря, відпочиваючи, то за це його ніхто не осудить.

Але Шура сидить не сам: поруч з ним—дівчина Льоля. А Шура перед нею («птичка божия») співає:

— Дорога моя! Та я-ж тебе над усе кохаю. Будь моя! Не хочеш так,—у Загсі запишемось. Ось тобі моя книжка, коли не віриш. Дивись: я не жонатий, вільний.

Якщо не слова, то книжка—документ Шури Буржина—Льолю переконала. Шура, говоривши пізніше Льолі в хвилини захоплення—«ти моя», вже констатував цим певний і безперечний факт. А коли Шура скінчив справу в Маріуполі й повертався до Дніпропетровського, то разом з ним туди поїхала й Льоля, ліквідувавши дома всі свої справи й «відтряхнувши» зі своїх лодочок увесь маріупільський порох.

Щастя Льоліне, проте, було дуже коротке. Його вистачило рівно на скількись тижнів. А потім виявилось дві не зовсім приємні речі: перше—те, що Льоля завагітніла, а друге, що птичка божя—Шура Буржин—перестав її кохати й переніс свою прихильність на когось іншого, хоч поки-що цього й не виказував.

На те, щоб не виказувати, в Шури були причини: треба безболізно для кешені розквитатися з Льолею, а це за таких наявних наслідків співжиття, як вагітність, зробити дуже важко.

Частенько між Шурою й Льолею йшли такі розмови:

— Ти мусиш зробити аборт!

— Але-ж навіщо? Я—здорова, ти—досить заробляєш. А крім того—я хочу мати дитину.

— Так міркують тільки самиці! Мати дітей—це міщанство. Коли ти не зробиш аборта, то...

Після кількох таких розмов Льоля аборта зробила, а Шура полегшено зідхнув: для нього зникла перспектива розплачуватися за співжиття з Льолею і він тоді ультимативно заявив:

— Досить! Ми—розходимось. У мене в Кривому Розі є жінка й дитина двох років.

Заявив і поїхав у нове, скажімо, відрядження до Луганську, залишивши Льолю поки-що на своїй квартирі в Дніпропетровському. Він ще встигне вигнати її звідтіля, коли повернеться з Луганського. Це—справа пуста. Було-б бажання, а вигнати завжди можна: тільки міщани можуть якісь церемонії розводити.

Шура поїхав, а Льоля сидить поки-що в його квартирі й міркує над долею жінки, що не вміє розбиратися в тому, де людина, а де—пташка божа в штанях, піджаку й черевиках шиммі. А в цей час на квартиру приходиться лист з Харкова на ім'я Шури. Жіночий почерк на конверті збуджує підозріння в Льолі, і вона, шукаючи причин, через які, може, прохололо Шурине кохання до неї, розриває листа. Та в листі знайшла вона не причини, а наслідки поведінки пташки божої:

— «Дорогий Шура!—було в тому листі:—Я благополучно породила сина. З лица він—крапля в краплю ти. Дала йому ім'я Стасик. Будь ласка, дорогий Шура, вишли 75 карб., бо дуже треба».

— Значить, не тільки в Кривому Розі, а й у Харкові!—схотилася за голову Льоля.— і я! Разом три... Та чи-ж усі це?

Та чи-ж усі це?—можна й нам підтримати запитання; адже-ж Шура поїхав у Луганське, їздив до того в інші міста, їздитиме після того також... У нього—роз'їзна служба й пташина етика.

А Шура тимчасом повернувся з Луганського, поселився в отелі «Спартак» (на квартиру не можна: там—Льоля, що ні з якого боку йому вже не цікава) і вживає заходів, щоб викинути Льолю та розв'язатися з нею раз назавжди.

Замість якоїсь морали нам залишається подумати тільки, що Шура Буржин—не один. Отаких пташок божих, безтурботних що-до своїх зв'язків з жінками, є чимало. Хай упізнають їх в Шурі—пташці досить таки шкідливії.

А. Хуторан.

НЕПЕРЕМОЖНА ФОРТЕЦЯ.

З НАРОДНОГО ГУМОРУ.

ГЕРОЇ ПЛЕВНИ.

Повернувся був салдат з турецької війни додому на село. Зійшлися родичі, сусіди, так собі люди та й розпитують салдата про війну. Салдат саме закінчив вечеряти, випив ще чарчину горілки, утер уса й кахикнув.

— Да, канєшно, дійствительно, що було... Узять-би к примеру— Плевна... Город, дійствительно, що—да, но уп'ять-же—крепость. Дак ось головнокомандующий і каже: «А подать сюди пушку, бо так не берють. Поїхали салдати до Петербургу по пушку, а пушка, сказать-би к слову воопче—агромодная. Ну то вже до неї впрягли три пари коней. Не бере! Впрягли три пари волів—не рушить! Поставили чавунку—не з місця!—«Що ти будеш їй робити?!—говорить начальник.—А приставте лишень дрязину ще. «То вже, як дрязину приставили, так її ледве-ледве потягнуло.

Цілий місяць і два годи везли ту пушку до Плевни, ну а вже-ж як поставили її під Плевну та як усипали в неї півфунта порошу та ще фунт дробу, та на другий день вона, як жажнула, так—Плевна, Симферополь, Севастополь, Константинополь, Полтава ще й шматок Варшави—де й було! О!

ОБДУРИВ.

До селянина-українця, що потрапив до Москви й задивився на дзвіницю Івана Великого, підійшов якийсь непевний чоловік:

— Ты на что смотришь?

— Та дивлюсь ото, скільки там тих гав сидить на дзвіниці.

— Сколько же ты их там видишь?

— Та аж шість.

— За это у нас полагается платить по пятаку за каждую. Давай тридцать копеек.

Нема чого робити, добув селянин з калитки два злотих і віддав, а потім одвернувся й, посміхаючись, каже до себе:

— А все-таки я його здурив: там було не шість гав, а десять аж!

ЖАЛІСЛИВИЙ.

Ще й досі трапляються випадки,
коли відпускники б'ють лікарів.

(З газет)

— Тов. докторе! Пожалійте себе — пошліть мене на курорт.

(«Черв. Перець»)

«ДИНАСТІЯ СКОРОПАДСЬКОГО».

Яка-б ми були нація, коли-б у нас, як у всіх порядних, не було своєї родовитої династії?

Хай ця династія й не сидить на троні, хай вона живе одними споминами про минуле й надіями на майбутнє. Хай вона буде тільки для таємної втіхи старих генералів та дідичівських бабусь і темою для розваги рядянських фейлетоністів. Хай так. Але-ж династія потрібна.

Як-не-як, а росіяни мають ще рештки Романових і навіть двох претендентів на російський престол,—Миколу Миколаєвича й Кирила Володимировича. Німці-ж мають Гогенцолернів, а австрійці—Габсбургів, і навіть в далекому Китаї вештаються нащадки старої манчжурської династії, що й свою, хай трухляву силу намагаються покласти на терези китайських подій.

Чому-ж нам, українцям, не мати своєї династії, хоч-би про людське око? Звісно, не для того, щоб ці «законні претенденти» на владу заступили місце Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад, щоб вони поставили там свій трон та сіли на нього. Хіба це потрібне? Навпаки. Це зовсім непотрібна. Але-ж хіба мало місця знайдеться для представників української династії за кордоном? Хіба мало там для них діла?

Справді, не такі вже сумні ті діла, якими займаються Микола Миколаєвич, і Кирило Володимирович. Тут тобі й паради, й урочисті молебні, і панахиди, й мініфести. Правда, вони не мають своєї території й не мають народу, над ким панувати. Але-ж територію заступають, проте, маєтки, а народ і армію—льокаї, хатні служниці й кількадесят старих добрих приятелів. Принаймні є можливість робити репетиції, готуватися до «дня грядущого».

Чому-ж би нам, українцям, не мати своєї династії? Чим гірше ми від їх? Справді коли-б її не було, то це-б повинно було навіть бути прикро для нас. Вже не кажучи за те, що українські фейлетоністи опинилися-б у гірших умовах, ніж російські.

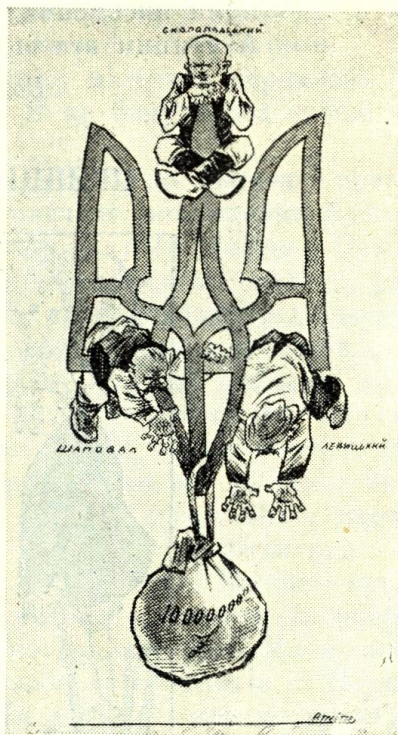
Та не сумуймо. Династія є. Хоч давненько не було українського царства,—не те, що в Росії й Німеччині, де представники династії ще в 1917 році відчували всі приваби влади трону,—але-ж як-не-як, а все-ж якесь там царство колись було і на нашій рідній

СУЧАСНИЙ ГЕРБ РОСІЙСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Україні. Про тих царів, чи-то пак гетьманів, згадують у нас як про давнє історичне минуле. І от є такі люди, що ніколи не забудуть своїх предків, отже й про ті заповіти, які їм залишили, власне їм тільки, а не комусь іншому, оці предки.

СУЧАСНИЙ ГЕРБ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Ідуть століття, а за століттями прийшли великі революції, що перевернули все догори ногами, що розстрошили нові династії, а нащадки давньої всіма забутої української династії так і не забули про те, хто вони є, та що їм від всевишнього «на душу положено». Так-таки жива українська династія. Про це цілком офіційно повідомив у Парижі в травні місяці року 1927 князь Кочубей на зборах українських монархістів.

Хай нікого не образить, головне тих, що за повну українську націю, з своєю власною династією, що ці збори відбувалися, як повідомляють «Последние Новости», російською мовою. Бо й тут є серйозна причина. Цю причину пояснив голова зборів Трохи-

мович (не знаєте, читачу, хто цей Трохимович? та-ж сором вам не знати колишнього поважного українського діда), сказавши, що російською мовою ведуться збори для того, «щоб бути зрозумілим для українців, що звать себе малоросами, і для руських, що цікавляться українською проблемою».

Так от Кочубей доповідав від імени українських монархістів про їхні цілі. Цілі ці дуже поважні, і не повинно бути ні одного українця, щоб про них не знав. «Основна ідея,—сказав Кочубей,—монарх (гетьман), що править державою за допомогою національної ради, складеної з представників клас, хліборобів, робітників, духовництва, інтелігенції, промисловців, купців і державних урядників, як окремої класи».

Нас не повинно дивувати, що українські монархісти такі демократичні. Вони бо йдуть за славетною наукою російського Кирила Володимировича, який давно вже проголосив гасло «трудової монархії». Проте,—оповідає далі Кочубей,—«гетьман не буде виборний, бо вже є спадкова гетьманська династія: династія Скоропадського».

Отже, можемо радіти, в сурми сурмити. Є у нас власна династія. Як у всіх порядних націй. Правда, декому згадається лихий час 1918 року, коли Скоропадський уже був гетьманом, і коли неслухняні українські селяни й робітники за короткий час так розстрошили гетьманське царство, що від нього й сліду не лишилося. Може ще неприємно вражати оцінка програми українських монархістів, яку подали «Последние Новости». Ось що вони сказали: «Загалом беручи, в організації українських монархістів багато спільного з російськими монархістами-кирилівцями. Однак, кирилівці,—кажуть «Последние Новости,—мають безперечно ліберальніше обличчя, ніж Скоропадщина».

Але сумувати з приводу цього не треба. Бо що нам до «обличчя» української династії? Адже-ж ця династія ніколи не буде на Радянській Україні. Адже-ж вона залишиться оперетковим підприємством. Головне-ж, що є в нас династія, що ми не гірші від росіян. І що найважливіше, що й наші фейлетоністи можуть мати в цьому не гірший предмет для розваги, ніж російські радянські фейлетоністи.

С. Лешко.

ТЕЛЕФОН.

До Виконкому сторожем Мешелика взяли...
Старанно дід почав сторожувати:

З столів папери позмітав,
Ганчіркою ізмив столи,
Підмів—і вклався спати.

Коли це:

—«день-дзельнь!...»

(—«А щоб тебе скрутило!

Чи це ще спать не час,

Нечистая ти сило?»)

Мешелик з лави—скік!

І в телефонну будку рік:

—«Чи день, чи ніч, чи літо, чи зима,

Тобі, дзвонарику, пори нема!

Чи ці дзвінки, як і чумацькі казани,

Що в них і день, і ніч дзвони собі й
дзвони?

У волости нікого вже нема,

Та нащо-ж калатати?!

І він уклався знову спати

На тверду лаву...

Але дзвонар ловив, як видно, гави,

Що дідового слова не дочув

Та й знов крутнув:

—«А, діду, дзень-дзельнь!...»

(—«А руки-б тобі в корч. А, келеп тобі в
пень!»)

—Дзвонить його нечиста сила пхає...)

—Товаришу який! Чи може—господин,

У Волости, їй-бо, нікого вже немає—

На що-ж на зло крутить?..

(Не сукин-же ти син!?)»

І знов дідок посунув ноги

Під сірячину вбогу...

Але він спокою не мав;

«Дзвонар»—вже втретє калатав:

«—А дзень, діду, дзельнь.

—Який сьогодні день?...»

Тепер Мешелик не кричав,

Він без гарячки встав,

Ганчірку мокру взяв

І на дзвінки поклав...

—«Тепер, крути, гони,

Дзвони тепер, дзвони...»

Пішов і ліг.

Те писар підстеріг

І зняв на другий день Мешелика на сміх...

—Але свобідно-б міг

Замість глумити,

Старого діда научити,

Як в телефон той говорить:

Куди кричать, а що крутить...

ПО ДІЛОВОМУ.

Куркулиха:

Дай нам боже.

Куркуль:

Дурна! Ти вперед спи-
тай під які відсотки?

(«Дяпот!»)

Багато в нас таких бува,
Що в них розумна голова,
Вони письменні, вчені гуді,
А темним всюди сучать дуді!

Володимир Ярошенко.

ПРИНЦИПІАЛ.

— Навіщо ви дзигарі переводите?

— Сьогодні, бачите зав наш, не вам кажучи,
трохи спізнився, так треба, щоб не було йому за-
пізнення.

У КАНЕВІ.

Пароплав зробив своє «джу-у-у», подався наперед, назад, передом, задом,—і ми прибилися до пристани.

Я побожно перехожу місточок пароплава і я вже на Канівській землі. Але що таке? Я не бачу перед собою ні Тарасової могили, ні Канева?...

Ага, до могили—ліворуч, до Канева—праворуч. Розуміється, я не зраджу своє національне походження й спочатку піду до могили, а потім уже до мого приятеля Омелька Остаповича Покрутивуса. Іду. Власне, стрибаю через калюжі, болото, рівчаки. На мою душу (це в тому разі, коли я не походжу від мавни, бо в них нема душ) лягає спокій і блаженна сумирність. Канів... Що далі я йду, що більше мені відповідають стрічні молодіці та дітвора: «Та отам-о, за крайньою хатою на гору—і могила», моє серце розкладається на класові й національні атоми, і мені кортить заспівати на все горло, щоб через Дніпро, кручі, лани, аж до самої Чернечої гори долетіло:

«Спи, Тарасе, тихо, тихо,

Поки бог розбудить»...

Але мій скепсис перетяв усе. Перше—що з пісні слова не викинеш, отже треба, виходить, співати «з богом», коли я сам читаю лекції з антирелігійної пропаганди? Мене виводять із цього непо-розуміння молоді голоси екскурсантів із Черкас:

Ми діти тех, хто виступал

На бой с Центральной Радой,—

Свой паровоз он оставлял

І шел на барикади...

Щоб одігнати нависне оте «Спи, Тарасе», я теж і собі здити-нююсь, почуваю, ніби мій батько і справді їздив на паровозі, а не на возі, і про себе підтягаю:

«Наш паротяг, лети вперед...»

Мої ноги хоробро тепер товчуть болото, я приношу на офіру (не знаю—кому чи чому) свої задрипані штани, що забруднилися по коліна, але йти все-ж таки далеко. Я дивуюся з місцевої влади,—яке безладдя. Треба було або могилу ближче до пристани прису-нути, або пристань до могили, а то не можна-ж, як собі не хочете, примушувати прочан іти аж яку версту чи пач кілометр із гаком.

Але позаду знов зривається:

«Більше надії брати.

Місця сумніву нема,

Сміло й твердо іти,

Просто ступать до мети...»

Це якраз до речі. Дуже розумна пісня. Її тільки й треба співати, коли вирушати в далеку, непевну дорогу. Але ось і мета. Я вистрибом перебігаю на східці, але тут далеко не вбіжиш. У-ух! Зате я задоволений. Справді, навіть дійсно—гора, як гора (що вона Чернеча, це й на суді не доведеш), а на горі—могила. Тільки, що таке? Бачу п'єдестал, бачу кожуха й шапку, а Тараса нема... Дивно... А може отой кирпатий дядько під шапкою і є Тарас? Я підхожу ближче й читаю на таблиці:

Тарас Шевченко.

А-а-а!.. Ну, як написано, що—Шевченко, значить він. Брехати не будуть. Він, він... Я сідаю на ослінчику передихнути, але на мене вже кокетуючи дивляться із стовбчика вирізані літери:

17 іюня 1925 г. были Нина и Коля».

До них вдерся лобурякою і наш:

«був Степан Мірошніченко».

Я не можу втерпіти, щоб не позначити цей славетній день, коли сюди принесло й мене, добуваю ножика и видряпаю:

«Тут сидів Петро Котик, вітайте наших із Пирятина».

Я позначив тут свій слід і йду до хати, бо в хаті—дід. Дід над усіма дідами, що є на Україні. Та є в нас «кооперативний дід», то «комнезамівський», то «дід побутового театру»,—в «Плузі» ще, правда, немає діда—там папаша», бо молоді ще, не доросли до трактора, а тут вам—Шевченківський дід. Так би мовити—Все-український дід.

— Доброго здоров'ячка, товаришу діду!

— Здоровенькі були, здоровенькі...

Дід у білому піджакові для чогось раптом устав, замнявся:

— А ви скудова?

— З Київа.

— А-а-а, з Київа... Це добре, що з Київа... Воно правда...

Дід запитливо перебігає сіренькими очима крізь окуляри від моєї вишиваної сорочки з краваткою до комсомольської кепки, і

видимо, ніяк не може орієнтуватися—чи власть, чи з «громадян»? Але я вже добре знаю: раз я оце стою лицем до села й спиною до Канева, значить я повинен переводити «змичку» й через це я перехожу до національних справ:

— Східці, діду, на могилі того... попусувались дуже... Сам чортяка, не вам кажучи, ноги поламає...

— Та воно конешно... Протрухло вже... Нема того, щоб їх якось... А що там у городі по газетах пишуть?

Мою «змичку» перебивають нові екскурсанти і я перехожу до другої кімнати, де висять рушники, плахти, бандура, «книга туристів»...

Я сідаю на самому краєчку дзиглика, обережно розгортаю «книгу туристів» і читаю. Я розумію, що кожне подікавилось би такими записами, що тут їх є така сила, але я не маю змоги їх умістити й через те синтезую їх окремими представниками.

Кожний тут підписується відповідно до свого походження, сімейного стану, фаху, літам, індивідуального нахилу то-що.

Наприклад, кооператор звичайно пише так:

«Збалансували ми, батьку, в своєму ЄСТ-ві видатки й прибутки і оце приїхав я, до тебе. Батьку Тарасе! Допоможи Сельбанкові та інтегральній, а мені—благослови стати до шлюбу.

Кооператор Юхим Гаврилович Закупайленко».

Ось написав «ширий»:

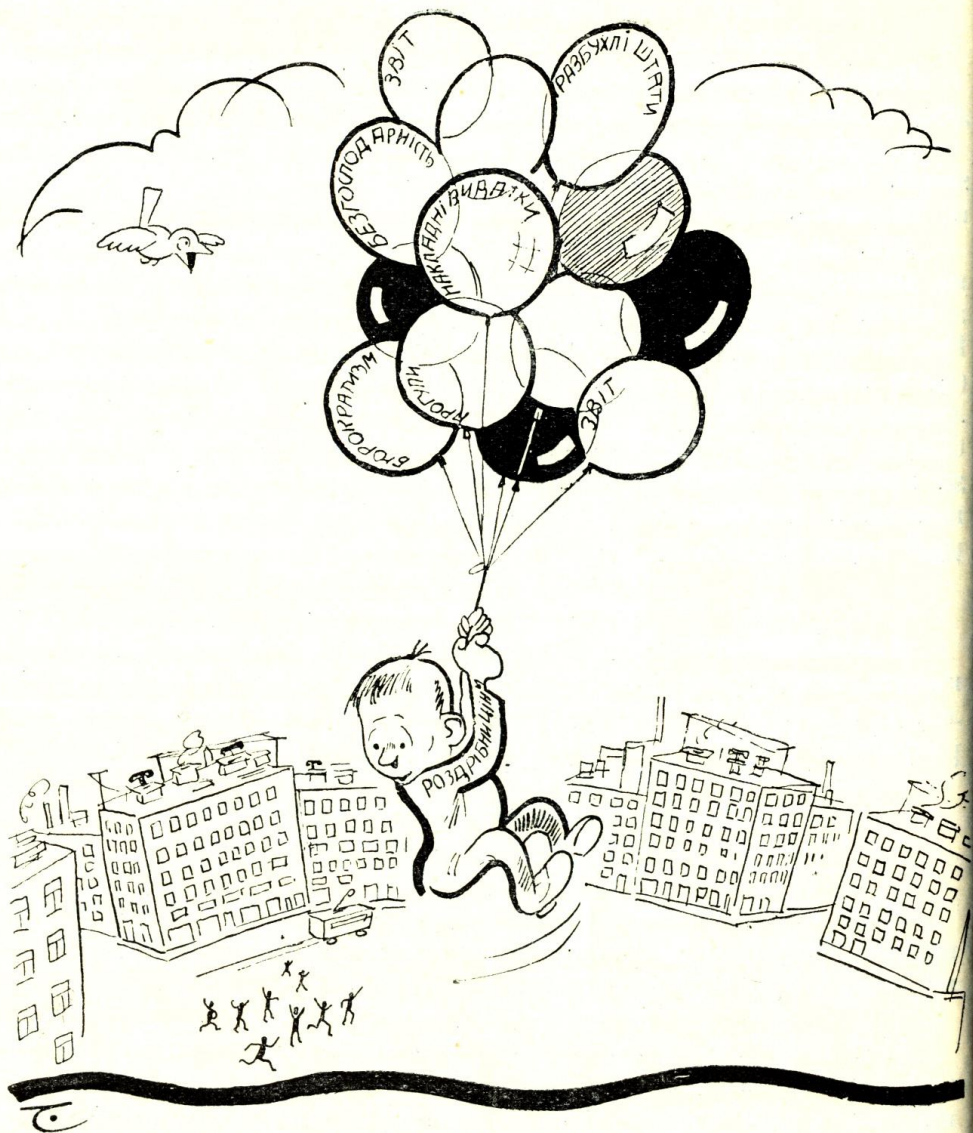
— Батьку всієї Наддніпрянської, Наддністрянської, Кубанської, Зеленоклінівської України й усіх земель українських, розкиданих по всіх усюдах усього світу. Подивись лишень, батьку, та послухай, як п'ють із нас клятві вороги кров і не нап'ються. Та дарма! Прийде час, що й ми будемо їхню пити! Йй-бо, будемо! Правда, батьку?

Поховайте та вставайте...

«Сільвестр Петрович Геть-Нечипайленко з дружиною Катериною й дітьми Богданом і Петром (одному 11 років, а другому 13. Доньки нема, але з твоєю допомогою, батьку, сподіваюсь, що незабаром буде)».

Далі інспектор політосвіти Глухівської округи:

— Товарищи! Я думаю, що ви все согласитесь с моим мнением насчет того, что каждый сознательный рабочий и крестьянин должен побывать на могиле великого украинского писателя-марксиста,

Робітник: «Ну й шарики щоб ви лопнули!»

газ сказати, нашого першого українського комуніста-активіста-масовика—тов. Шевченко, або тому, що так як він перший сказав: «Вся влада советам Р. К. и К. д-ов, смерть буржуазии и социал-предателям, да здравствует Коммунистическая партия». Крім того, я вважаю, що такі екскурсії весьма и даже очень будут полезны для слушателей ликбеза.

Сергей Лобарев.

Я переживав глибокими думками моїх попередників, узяв олівця й написав і собі:

— Батьку Тарасе! Нарешті і я до тебе прийшов. Ти страждав за волю, і я теж страждаю. Ненавидять мене, знущаються, підкопуються під мене всі бюрократи, фахівці, халтурники й усяка, батьку, контрреволюція (бо раз я себе вважаю за революціонера, то вони—контрреволюціонери). Тебе, батьку, звали Тарасом, а мене звать Петром. Допоможи мені, батьку, ще дрякнути донца або фейлетона на всіх моїх ворогів.

Повстаньте, гнані і голодні!

Твій, батьку, правнук Петро Котик.

Я зробив найголовніше. Тепер я щасливий, що кожна свиня, яка писатиме в «книзі туристів» про себе, прочитає і моє ім'я, а це все одно, що вчениця за чуба самій історії.

Я виходжу на край Чернечої гори, а під моєю перевертається лінки з боку на бік Дніпро, бованіють на обрії далекі ліси й тільки чайка, скигачи десь понад берегом, порушують тишу. Ось зірвалася відкілясь зграя крижнів і шугнула через Дніпро на Золотоньські болота. Я пригадав чогось Гоголя: «Редкая птица долетит до середины Днепра»—ну, чи можна-ж було так безсоромно брехати? Це, на його думку, зграя крижнів—«редкая птица». Хоч би ще він був якийсь бідолаха мисливець, що тижнями ходить по болотах і навіть пір'я від якогось поганого чиряка не побачить—я розумію, а то ж—Гоголь!

Я в-останнє дивлюсь на «лани широкополі і Дніпро, і кручі», розуміючи всю свою вагу й значення. Мені шкода тепер, що я не дописав у «книзі»:

— Всі, батьку брехали! Тільки ти один та я пишемо по правді. Але треба вже до пристани, і я поволі схожу в долину.

Петро Котик.

«ГАЗЕТА ПОМОГЛА».

Народній трибун. Низько підстрижена голова, велике шкло окулярів, що щільно лежать на очах. Такий вигляд і мусить мати проводир пролетаріату.

«Комсом. України».

Мал. Л. Калана.

Перукар. — Як прикажете: поржиком чи під вождя-с.

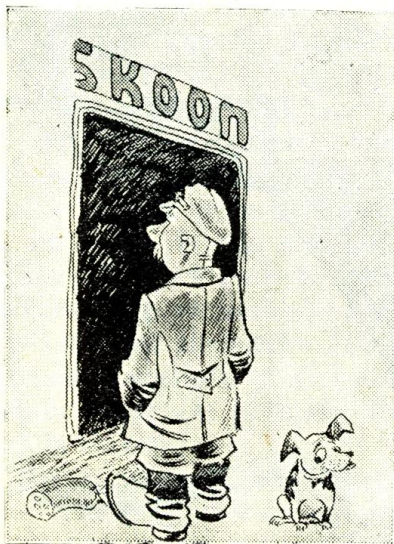
П І С Н І Й П О Б У Т.

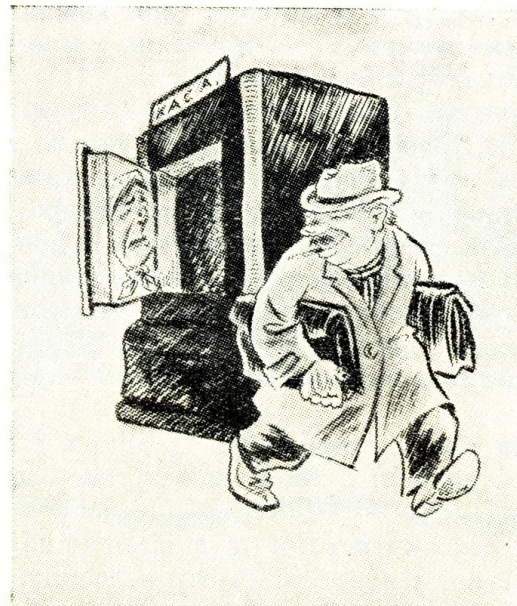
І шумить, і гуде
Дрібний дощик іде,
А хто-ж мене—молодого
Та й додому проведе?

Лучче було-б, лучче було-б
Не ходити,
Лучче було-б, лучче було-б
Не любити.

Ти-ж мене підманила,
Ти-ж мене підвела,
Ти-ж мені бідоласі
Вечеряти не дала
(бо ковбасу «знижену» продали)

Іхав козак за Дунай
Казав—дівчино, прощай!

ДОМОВИК.

По селу Ладжинці пішла чутка, що в хаті Софії Бурдейкової об'явився домовик.

Чутка пішла з найпевнішого джерела. Старенький дід Опанас, що живе разом із Софією, накинувши дрантиву козушину, погожого осіннього дня, кречучи й опираючись на суковатого костура, обгорілого з того боку, яким Софія ворухить віхті в печі, виліз з хати і сів на призьбі проти сонечка. Діда рідко можна було бачити на дворі: старий став, ноги носили його неохоче. І через те до діда зразу підійшло скільки сусідів, що так само вийшли зі своїх хат погріти натруджені за час літньої праці кістки на осінньому сонечку, може останньому вже цього року. Ім дід і розповів про свої муки, що їх завдає йому домовик.

— Вірите, люди добрі, ніякого тобі спочивку нема... Як тільки смеркне й усі ми полягаємо спати, воно й починає... Тарахкотить у кутку рогаками й коцюбою, трусить мисником, аж начиння бряжчить і летить додолу... А то набере пашні і посипає мене старого на печі пашнею... Вше (дідові бракувало чимало зубів у роті) не шнаю, що й робити: чи хату покропити святою водою, а чи...

— Чекайте, діду, якже воно так? А ви-б злізли з печи саме тоді, як воно вовтузиться, і засвітили-б каганця. А може то не нечиста сила, а кіт, чи що?

— Де там, шинашу, кіт! Нема в хаті кота! І швігив я, але воно тоді не покажується... Звішно, нечишта шила... домовик... нечишта шила світла боїться.

— Не може бути!—авторитетно заявив член «канесе» Скалодубенко:—Не може бути, щоб домовик. Совецька власть домовиків та иншу нечисту силу геть скасувала!..

— Ой, не кажіть,—перебило Скалодубенка кілька старечих голосів зразу:—нечистої сили ще є та й є... Буває, що як заведеться в хаті, то хоч хати цурайся...

— А так, так... Хоч чурайся,—підтакнув дід Опанас.

Отак і пішла з певного джерела чутка про домовика, що об'явився в хаті Софії Бурдейкової, та схвилювала мало не ціле село.

Трохи згодом дехто бачив, як Софія якось уранці виносила під пахвою домовика. Він ніби-то після того, як Софіїну хату

відвідали «сестри-мироносиці» й помолилися там, перетворився на курячий знесок (недоношене яйце) і лежав на ранок у кутку під мисником. Але не зважаючи на це, другої-ж ночі домовик, мабуть з пересердя, накоїв ще більш реальної шкоди в Софіїній хаті, а саме видувив шибку з вікна й розбив макітру з розчиною.

Софіїну хату почали вдень відвідувати цікаві баби й молодіці, даючи поради, як позбутися домовика:

— А ви, сусідонько, поїхали-б до Талянок та замовили-б відправу манахам...—казала одна.

— Е, матінко моя,—перебивала друга:—це не pomoжеться, бо там тільки слава одна, що монастир, а справді радос (радгосп) і манахи там за робочих працюють... Та й зісталось їх тільки кількох. Он за Підвисоким, кажуть, є один праведник. До нього-б, матінко, поїхати...

Це—вдень, а ввечері й уночі Софіїну хату всі обминали десятою дорогою, боючись стикнутись з домовиком. Навіть Трохим Дученко, що частенько ходив був до Софії й пересиджував у неї довгі вечори, виходячи з Софіїної хати іноді аж на світанку, раптом перестав ходити до неї та почав знову вчашати до Тодоськи Боченкової—теж удови, в якій він і днював, і ночував, поки його не привабила до себе Софія Бурдейкова.

Коли дідові Опанасові дошкуляв домовик, то Софії ще більше муляло те, що Трохим Дученко її відцурався. А Тодоська ходила, задерши голову, й не висловлювала своїх думок, коли хто-небудь хотів побалакати з нею про домовика, що об'явився в Софіїній хаті, чи, тим більш об'яву домовика звязував з колишнім і мабуть не безгрішним, учашанням до Софії Трохима Дученка.

— Хай бог боронить,—відхрещувалась на ці натяки Тодоська.

А домовик тимчасом у Софіїній хаті не вгавав. Що-ночі наводив він жах, гуркотів рогаками, начинням, посилав діда Опанаса пашнею то-що. Добре ще, хоч не кожної ночі робив такі збитки, як тоді, коли його Софія була винесла з хати у вигляді зноску курячого. Але ніякого спокою від нього все одно не було.

Нарешті дідові стало зовсім не сила далі терпіти від домовика, а всякі засоби, що їх раяли люди—молебні, попи й праведники, не брали нечистої сили. Домовик робив у хаті своє. Терпець дідові ввірвався, і дід Опанас вирішив подати скаргу на домовика

до Райвиконкому, деє-то згадавши про те, що колись в-осени говорив член «канесе» Скалодубенко:

— Нечисту силу совецька власть геть скасувала...

У Райвиконкомі на дідову скаргу звернули увагу. Як на те до Ладизинки їхав у службових справах агроном і взявся виявити домовика в Софіїній хаті та, звісно, як пощастить, ліквідувати ту нечисту силу, що заляляла за шкуру сала дідові Опанасові, а також стала на перешкоді кохання Трохима Дученка до Софії, повернувши його назад до колишньої коханки—удови Тодоськи Боченкової.

Приїхавши до Ладизинки й обізнавшись зі справою про домовика, агроном найбільшу увагу звернув саме на момент кохання (люди добрі все розкажуть) Трохима Дученка з-першу з Тодоською, потім з Софією, а після об'яви домовика—знову з Тодоською. Чи то він знав напевне, що всяка нечиста сила живиться переважно чуттям, а не розсудливістю, чи через щось інше, але саме від цього кохання агроном і почав шукати стежки до домовика.

Відвідавши Софіїну хату, агроном кинув оком по кутках: чи не знайде когось, хто підходив би до ролі домовика. В око йому впала дівчинка років із десять з гаком. Меткі очі цієї дівчинки казали за те, що вона могла бути непоганим домовиком.

— Чи не це, часом, і є домовик?—спало агрономові на думку.

Не виявляючи, проте, цієї думки, він ласкаво забалакав до неї, розпитав, хто й що вона є, взяв, що вона—в тітки Софії «служить» за няньку й що домовика вона не боїться, бо, мовляв, Тихін, що в консомолі, казав їй:

— Дурна, ніяких домовиків нема.

Далі, коли дівчинка почала розмовляти з агрономом зовсім сміливо, він узяв її за руку, обіцяючи щось цікаве показати, вивів у сіни й тут стиха, але впевнено, сказав:

— А навіщо це ти вночі діда Опанаса та тітку Софію лякаєш? Це-ж ти збиткуєся, а вони кажуть, що домовик.

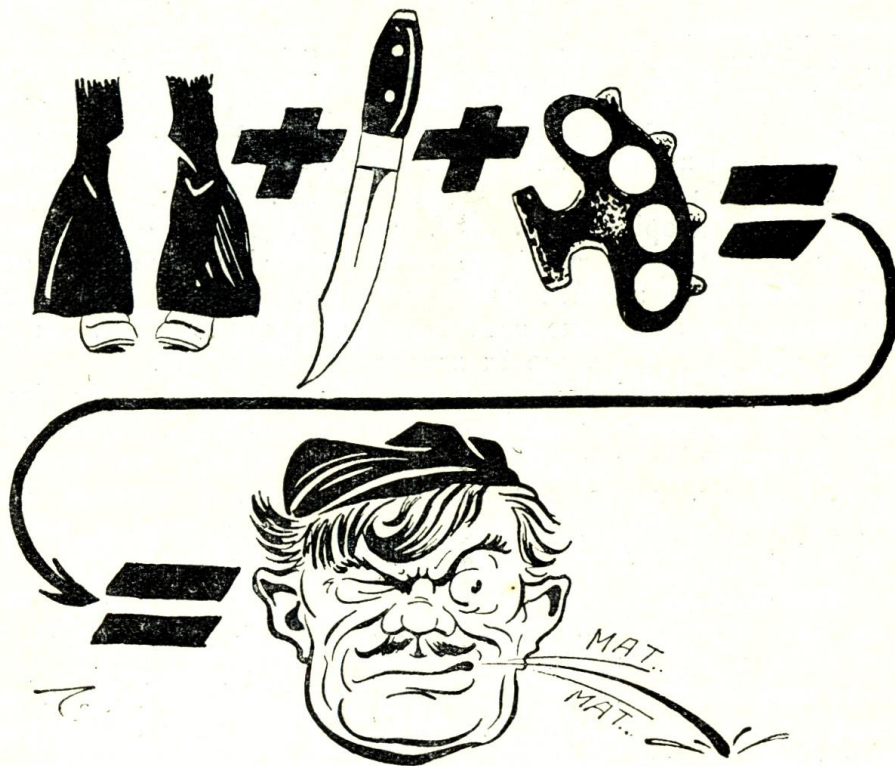
Дівчинка оторопіла й, блиснувши в сінешній пітьмі на агронома круглими очима, раптом опустила їх долі:

— Та то тітка Тодоська мене намовили... Обіцяли спідничку й чобітки за це справити. Тільки ви тітці Софії не кажіть...

— Ну, ну, не бійся... не скажу. Тільки не збиткуйся більше.

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ МАТЕМАТИКИ.

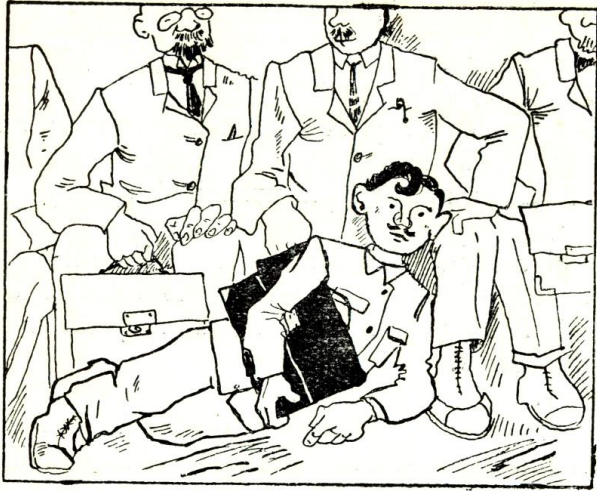
(З чого складається хуліган).

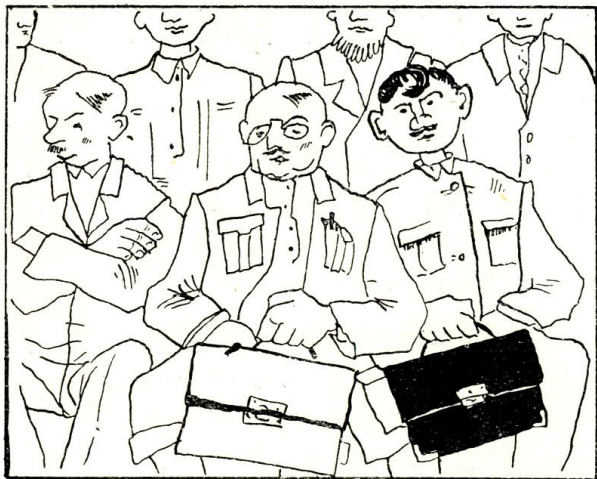
Знизу сам МАТЕМАТИК.

І справді, після того домовик раптом деє ізлиз з Софіїної хати. Дід міг спокійно собі спати на печі. Ніяка нечиста сила його не турбувала. Не знати тільки, чи Трохим Дученко знову повернувся від Тодоськи до Софії й чи спить спокійно Софія?

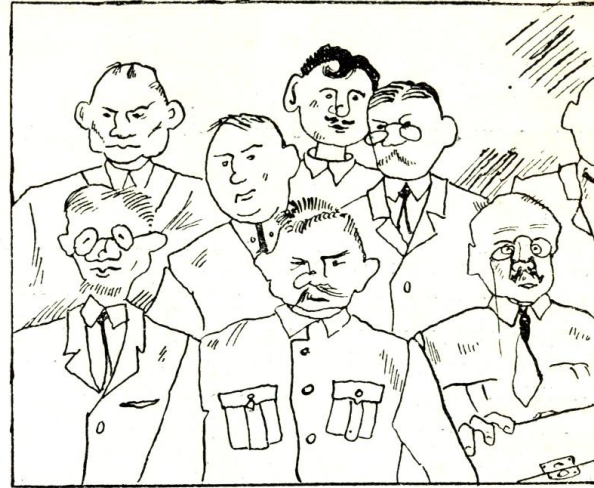
А. Хуторян.

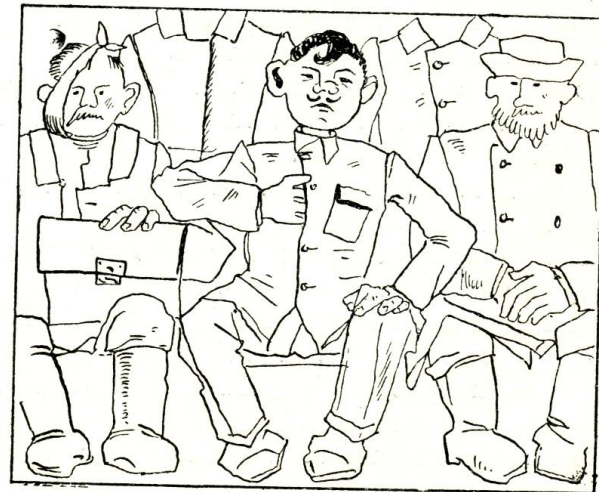
1) Коли тов. Чуфиркинові доводилося бувати в центрі й фотографуватися у групі, він сидів у таку позу.

3) У групі районного маштабу тов. Чуфиркин сидів на зовсім не поганому місці.

2) У своєму окружному місті позиція тов. Чуфиркина була трошки краща.

4) Але в себе, на селі, тов. Чуфиркин фотографувався тільки в центрі. («Крок.»)

ЧАГАРОВЕ РОБЛИВО.

— Моє перше: птичка.

— Моє друге: кричать у трубку.

— Моє ціле: говорять радслужбовці, беручися до української мови...

— ?...

— Чиж—ало!

Воно й справді важкувато, але-ж і простому чоловікові, що йому з тим радслужбовцем діло доводиться мати, теж не легше буває!..

Одного разу дядько Максим (з Дримайлівських хуторів) приїхав до окружного міста. Зібрався від своєї щоденної праці вперше за ціле літо, то й вирішив усі діла свої справити.

Там власне і діл тих! Сини ложок дерев'яних на продаж навирізували, то треба було довідатися—чи потрібний патент на ті ложки?

Приїхав. Куди-ж його? Ну, звичайно, передусім до сельбуду!

Стрів дядька Максима в сельбуді Ігнатій Васильович. Стрів дуже привітно, навіть сісти попросив і цигарку запропонував. (На жаль дядько Максим тютюном не «занімався»).

Вислухав дядька Максима Ігнатій Васильович уважно, востромив у ручку нове блискуче перо і.. заскрипіло воно!..

— Ну й писав же Ігнатій Васильович!

Оце правою рукою тільки—чирк, чирк та чирк. А лівою рукою дебеленьку книжечку гортає та так швидко, швидко. А до того ще й під ніс щось мимрить.

Ігнатій Васильович на укркурси не ходив і ставився до них з призирством. Він звичайно казав:

— Надо себя уважать! У мене у самого мать козачка, а отец хоча і не козак, но кобзаря вашого читивал і даже хваліл... Шевченковській язык мне в савершенстві знаком. Ну, а ежалі для глазной пилі нужно галіцизму пустіть, то на етот прідмет со времьон гетьмана словарь Дубровського храню... Курси? Не-е-е! Не подвідьоте. Надо себя уважать!..

Сьогодні Ігнатій Васильович прокинувся в доброму гуморі й рішив день трудовий почати відразу з «глазної пилі»...

Він навіть посміхається у свої руді вуса від задоволення, що воно так добре йде:

— Сучасним облічаю необхідним звернутися з питанням до Хвін хвілії.

Позаяк я займаюся...

Скрипіло, скрипіло перо та й стало...

— Ну, а как же, «кустарное производство» по «нашому» буде? Га, товаришу Дубровський?

— К, к, к... ка, ке, ки, ко, ку... кусковой, кусок, кустарник. Во!— Чагар, чагарник, чагарняк.

— «Так! Бері любое! Что і говоріть, обільний язык... Ну, ежелі «куст» будет «чагар», значит «кустарний» будет... «Чагаровий!»— випалив Ігнатій Васильович і аж підскочив, не на жарт перелякавши дядька Максима.

Так і катанув:

«Займаюся чагаровим робливом ліжок»... Далі все пішло пре-красно. Закінчення було навіть урочисте: «Вищевикладене та підпис свідкуються притулком печатки сельбуду»...

— Каті, дорогой до Хвін-хвілії!.. Ха-ха! Не лякайся—це по-«нашому», а по руському—це фінотдел.

Пішов дядько до Хвінхвілії.

Даремно напудрена панночка намагалася за допомогою Дубровського знайти зміст у цій «писульці». Але на щастя їй раптом спала на думку геніяльна ідея: треба з кінця починати довгі листи.

І натрапила: «свідкуються притулком»... Дубровський?

— При, при, прис, прит, притулок!—Убежище, приют!

— А-а-а!—протягла ліниво, це-ж ти, дядю, не туди попав. Вон, іді напротив—там дефективній дом, там раскажут...

Пішов дядько «напротив»...

Стрів його завдомом, проглянув, але не второпав і на краєчку надрапав:

— Окроно. Надсилаю цю писульку на...—Дубровський—З, за, заключение?—результат, сильогізм, ув'язнення!

— ... на ваше ув'язнення...

— Каті в Окроно!

— Ну, це вже «воно!»—зрадив Максим.

А у «воно» прочитали й за тим таки Дубровським рішили:

— Ув'язнення—заключеніє в тюрму!

«Черв. Перець».

— Це, товаришу, ви до нарсуду зверніться,—порадили,—там у цих справах.

І пішов Максим, чухаючи потилицю та з жахом поглядаючи на сонце, що вже здорово до заходу нахилилося.

А коли стрів його на дорозі якийсь знайомий крамар та про-

читав йому всі резолюції, то так тікав дядько Максим до своєї Дримайлівки, що й бублика онукові забувся купити...

— Ну його з їхніми хвінами, з їхніми хвилями—ще й справді до суду попадеш...

Бульба.

ТРЕБА УКРАЇНІЗУВАТИСЯ.

Отже про українізацію. Українізація—це, як у Васильченковій «Мужицькій аритметиці» — лямпи. Вона — річ тендітна: торохнеш возом — наробиш шкла. Отож треба, щоб українізаторський віз їхав помалу, обережно, легше на зворотах. А українізуватися треба. Це, хоч круть-верть, хоч верть-круть, а не викрутишся. Я вже не говоритиму за наші установи та їхніх нещасних службовців: з українською мовою у наших службовців виходить, як ото в приказці—казала бабуся до самої смерти, та все казна-що. Хай уже вони дадуть відповідь за свої гріхи на страшному суді.

Я—за иншу українізацію, глибшу й ґрунтовнішу. За українізацію наших клубів.

Як їх українізувати?

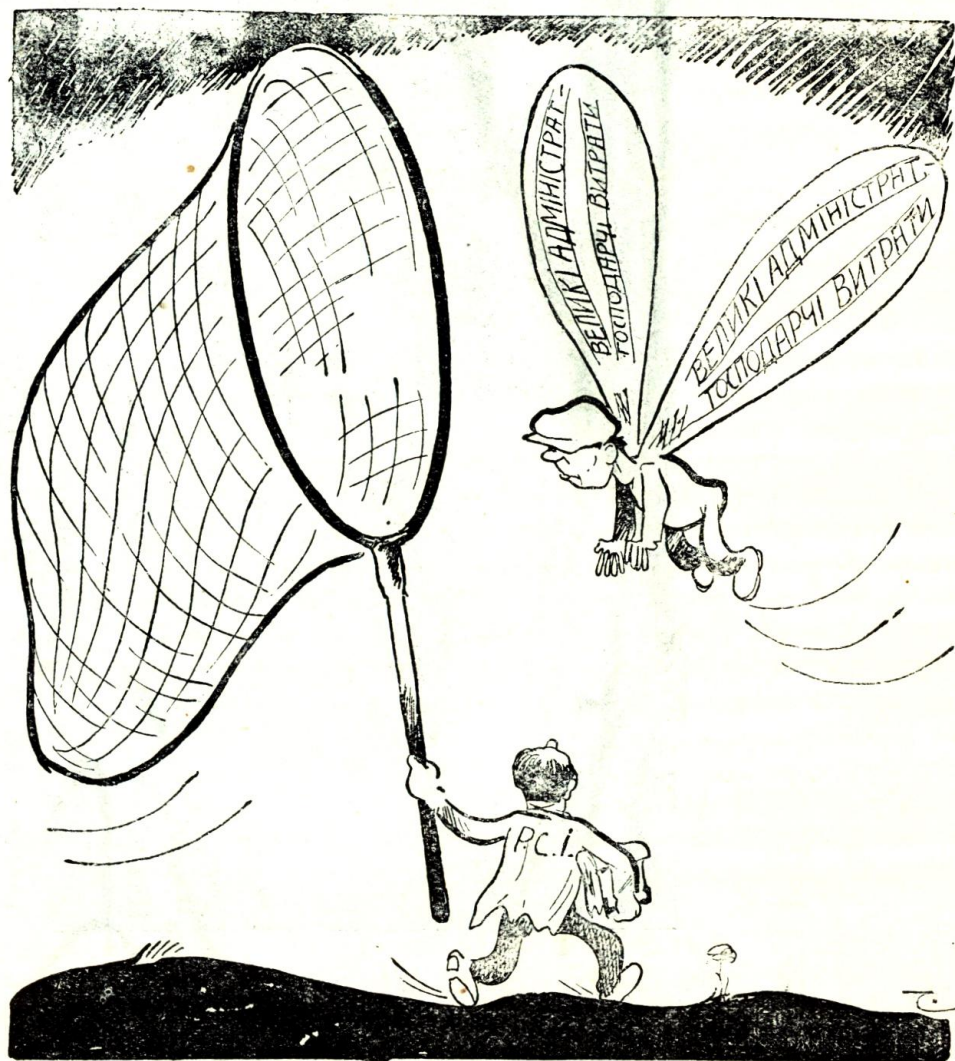
А ось вам кілька практичних порад.

Насамперед зовнішній вигляд. То не українізований клуб, коли там не висить на стінах та по кутках принаймні з 30 вишиваних рушників та плахт. Тепер написи й плакати. Тут поморочиш голову, поки добереш. А все-ж таки добрати можна. Ось, наприклад—замість «курить заперещается» ви пишете: Заборонено курити... а далі додайте — Цигарки. Не шкодить під низом написати:— курити люльки — дозволено. Це одразу-ж надасть нашому клубові українізованого вигляду. Ви уявіть собі—всі курять люльки, куди не глянеш—скрізь люлька, просто тобі—Січ, а не клуб. Незручно, правда, щоб і в юнсекції смоктали підлітки люльку, а проте тут можна, замість люльки, дати кізяка. Кізяк—українського походження й за русифікацію його боятися нема чого.

Плакати. Тут треба давитись в обидва—якій профспілці належить клуб, а тоді вже вибирати відповідні гасла та заклики. Ось, наприклад, клуб «Медсантруд». Сюди треба на плакат дещо з медицини. Це легко зробити. Ось вам українізований (і головне, що з «народньої мови»—ніякий українознавець не причепиться) плакат для «Медсантруд».

Чарка все на світі робить,
З нею добре жити—
Від усякої хвороби
Може відлічити.

ЛІТНІЙ СПОРТ.

Живих коників—у сачок.

В цьому плакаті, як бачимо, поєднано в одне ціле і виробничий момент, і розумна розвага для членів клубу, і українізація. Та й Укрдержспирт буде радіти з того: все-ж таки—підтримка, пропаганда, живий і міцний зв'язок.

Ось вам плакат для клубу «Народнього зв'язку»:

Через річеньку, через биструю
Подай рученьку, подай другую».

Для залізничного:

Подай, подай перевозу,
Та подай перевозу—
Я перевезуся.

Таких плакатів можна багато підібрати для кожного клубу.

Коли ваш клуб неустаткований, тісний, холодний, а поруч з вами стоїть зразковий, освітлений, гарний, ви пишть допис до стінгазети, починаючи його приблизно так:—У сусіда хата біла, у сусіда жінка мила; а у мене сиротини... то-що.

Добре, коли в клубі буде буфет, тільки-ж його теж треба українізувати. Всякі лімонади, зельтерські, плюшки та бутерброди одкиньте, то—джерела чужої культури. А нам—української. Насамперед, на видному місці поставте батарею зеленуватих пляшечок. Тільки виправте написи на ярличках. Там хоч і по українському написано, а проте помилка—«очищене хлібне вино»,—яке там «вино»—скаже вам кожний український дядько:—сама що ні є горілка. Так ото ж виправте, а потім поставте на стіл вареники, ковбаси, сало, борщ. Ковбасу та борщ українізуйте теж, а то в нас, бува, на вивісках та меню ще й досі подекуди пишуть «малоросійський борщ». Брешуть—наш, український. Репертуар п'єс для вистави вам відомий уже давно, ви його й самі виставляєте: «Кум мірошник», «Наталка Полтавка», «Москаль чарівник» то-що.

Не забудьте ще українізувати всякі оповіщення, програми, афіші то-що. Тільки дивіться спочатку в Академічний словник. Ось вам треба написати—в середу виступає струнна оркестра... то-що. Ви подивіться в словнику на «О» і побачите: «оркестр—оркестра, банда»... Навіщо вам вибирати «оркестра»—це, ніби по російському. Ви берете друге слово й тоді у вас буде:—виступає струнна банда, диригує відомий у Києві бандит... (не лякайтеся—

це означатиме—дирижер). Улаштуйте ще до цього всього цікавий диспут на тему: «Як правильно треба писати—«зідхати» чи «зітхати», «лямпа» чи «лампа», запросіть двох мовознавців (тільки не підпускайте їх близько одне до одного, а якщо трапиться, так і розмиряйте) і у вас у клубі українізація вже як то кажуть—«в шляпе». Ну, а якщо ви, керівник клубу, вже й самі українізувались, то можете сміливо сказати: у мене українізація в сивій шапці.

П. К.

ТРЕБА ВСЮДИ ПРИЯТЕЛЯ.

Прийшла в церкву стара баба,
Свічок накупила,
Де була яка ікона
Всюди поліпила.

Іще пара остається.
Де їх приліпити?...
—Ага!—каже,—пошукаю
Святого Микити!

Найшла баба і Микиту—
Святий чорта цинить!..
Баба одну йому ставить,
Другу чорту ліпить...

Бачуть люди й розважають,
Щоб там не ліпила:
—Що ти, бабо, кажуть, робиш?
Та то-ж вража сила!

Але баба обернулася:
—Не судіте, люди!
Ніхто того не відає,
Де по смерті буде...

Чи у неві, чи у пеклі
Скажуть вікувати;
Треба всюди, добрі люди,
Приятеля мати.

С. Руданський.

РАДЯНСЬКА ГІРЧИЦЯ.

Ну, от тепер — срібло. Але мені скажи, —
Казав один непач другому,
— Як так було, що корячись режиму
Оцьому, більшовицькому, новому,
Охоче брали ми нікчемні папірці,
Що, мов тріски, горіли в гаманці?
А другий, підморгнувши хитро оком,
Одмовив:—Ну, а хто підписував позику
І купував «хлібні» та «золоті»?
Приглянься, друже мій, глибоко
В причини ті,
Через які самі собі товчем ми піку.
А щоби роз'яснити краще справу, —
Я покажу тобі один маленький фокус.
Червіння ставлю на заставу,
Коли не доведу тобі. Нівроку?
Отак, в кав'ярні, сидючи за чаєм,
Вели розмову непачі.
Коли—собачка під столом блукає,
Недоїдки й крихти жеручи.
—Цю-цю, цю-цю!..—собачку кличе другий,
Отой, що пояснить причини бравсь.
—Ну, от якраз і пес тут до послуги.
Скажи, ти бачив, щоби пес гірчицю сам
лизав?
Не бачив? Неможливе кажеш?
А я кажу—лизатиме. Ще й як!
—Вся справа в тім—куди намажеш—
Подати їжу—не пустяк...

Так от, дивись...—і, поманивши пса,
Узяв гірчиці трошки
На держальце від ложки
Йї мазнув горчицею собаці під хвоста...
Заскавучав, метнувся швидче птиці,
Скрутився пес клубком,
А потім...—язиком
Став швидко з-під хвоста вилизувать гірчицю.

В. Проноза.

ЖАЛІБНИЙ ДЯК.

А що тільки в церкві дяк
«Іже» заспіває,
Бідна баба у кутку
Мало не вмліває.

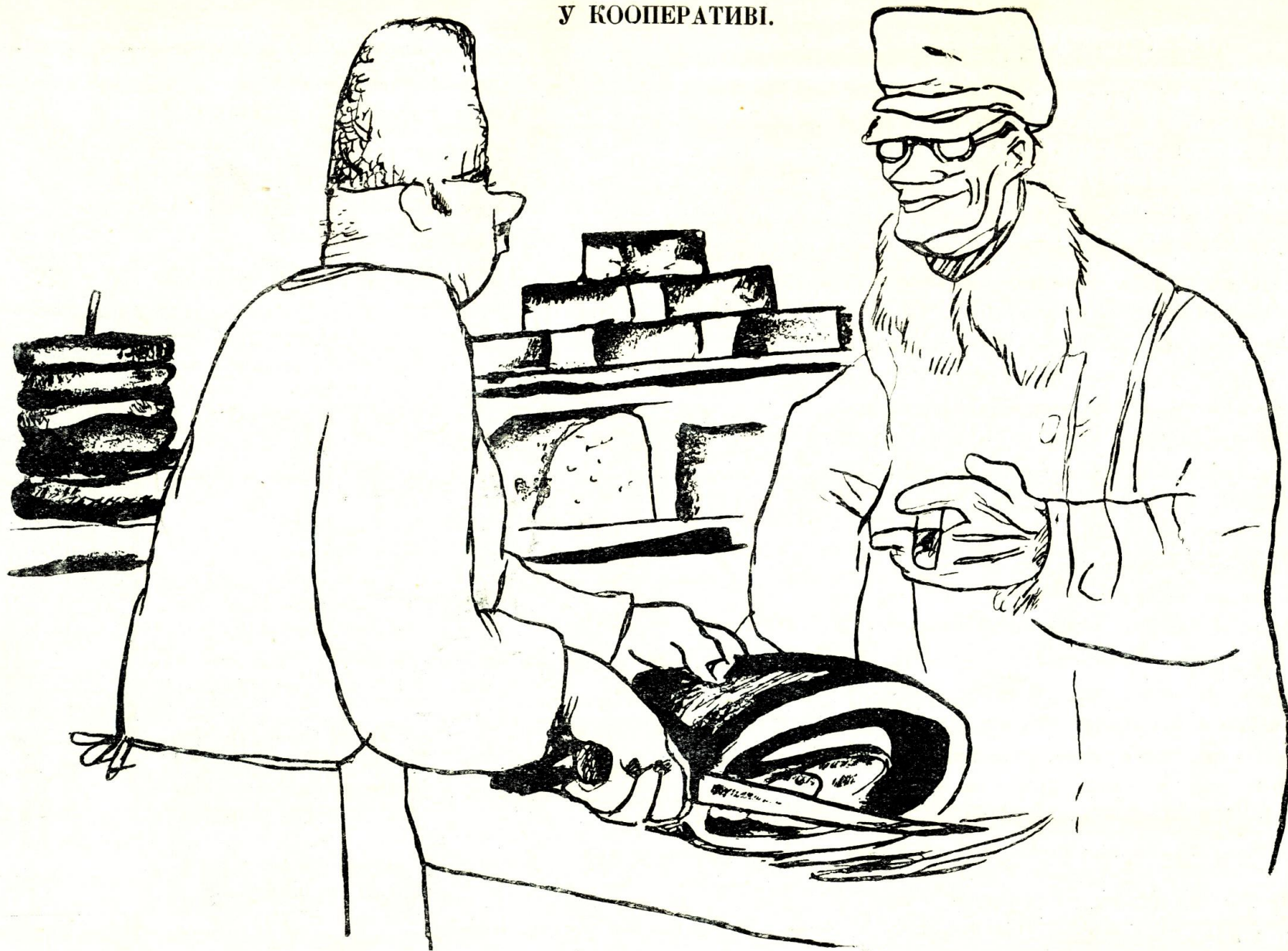
Аж завважив теє дяк,
До неї забрався:
«Чого плачете ви так?»
Стару запитався.

—Як не плакати мені,—
Стара баба каже,—
Коли мене голос ваш
Аж за серце в'яже!

Так колись моя коза
На льоду кричала,
Як там її звірина
Бідну розривала.

С. Руданський.

У КООПЕРАТИВІ.

- Чому це у вас нема ні цвяхів, ні перкалю, ні дукру, а в приватній крамниці це є?
- Даруйте, ми нічого спільного з приватною торгівлею не маємо!

(«Смех»).

СЛОВО—ДІЛО.

Чую напади на «живу» церкву.

Чую нарікання, що й «жива»—як мертва.

Що й вона тільки на словах сприйняла соціалістичну революцію, що перефарбувалася тільки в захисний колір, а насправді криє в собі всю отруту й забобони, що так задурманювали люд трудящий за старого дореволюційного часу.

А воно й неправда!

А воно й не так!

«Жива» церква стала на шлях кардинальних реформ у старій церкві й не тільки реформ зовнішнього, показного боку в релігії, а реформ, я кажу, кардинальних, глибоких реформ, що в прикорні змінять і геть знесуть релігійний намул патріяршої російської князівської та боярської церкви.

Соціална революція, це братця, не «фунт ізюму».

Соціалну революцію сприйняти це не «Достойно є» заспівати...

Це, братця, матеріалізм.

Скрізь матеріалізм.

Усюди матеріалізм.

А церква стара що проповідувала?

Дух...

З духом по соціальному морю не попливеш.

З духом—тут стань, братця, осторонь.

Матеріалу тут подай...

Щоб видать було, що даєш, щоб слухать було, що пропонуєш.

Одне слово, подержатися щоб за що було...

Оце дай, раз соціалну революцію визнаєш, раз «матеріалізму приобщитися»...

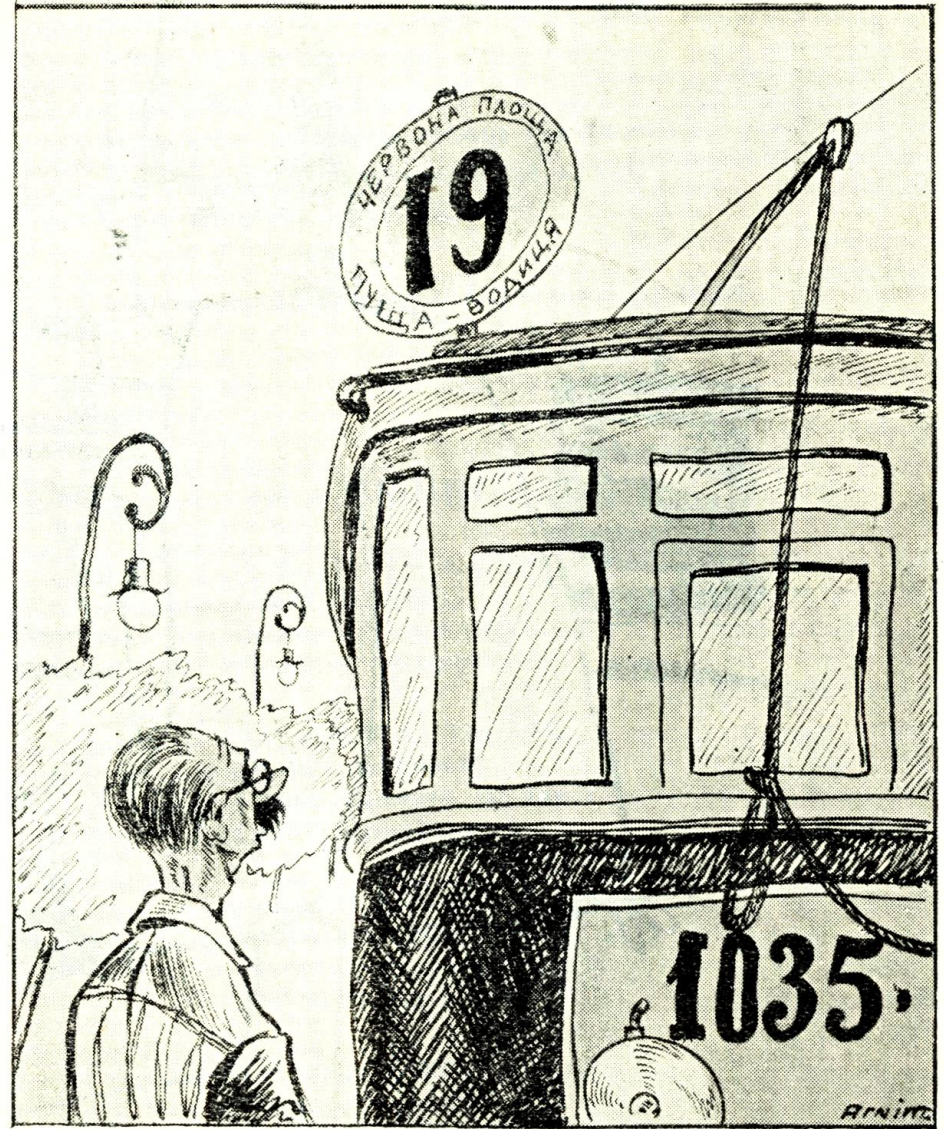
І «жива» церква за це й бореться...

Слово—діло...

З Нового року, як я чув, «жива» подає до бога величезну петицію, про кардинальні зміни в небесному управлінні.

«Єдиноличне» боже управління цілим світом видимим і невидимим касується...

Верховна влада передається з'їздові рад преподобницьких, мученицьких, ангельських та архангельських депутатів...

Який же з цих №№ зареєстровано у «вхідному», а який у «вихідному».

З'їзд обирає небесний виконавчий комітет (НЕЦИК).

Бог і Ісус уходять у НЕЦИК, як консультанти, в разі як їх не оберуть за членів...

Духа, як єство не матеріалістичне, не вибирають, а спарувать його з підходящою голубкою, хай яйця несуть... Призначити йому й його жінці довічну пенсію по лантуху проса на рік, за довгочасну службу на небесній ниві.

Новообраному НЕЦИК'ові переглянути справу грішників і оголосити широку для них амністію.

Зокрема амністувати Іуду Іскаріотенка, бо 1889 років (1922—33) за 30 карбованців хабаря—нести кару несправедливо.

У нас он за мільярди тільки п'ять років примусової праці, та ще й під амністію підводять...

Раднаркому поки-що не призначать, а далі буде видно.

Богоносних святих скасувати...

Минулися ті часи, щоб бога носити, хай ходять пішки.

Можна в крайнім разі, як куди далеко богові ходити, реквізувати в Ілька для нього одну коняку.

Грім Ількові можна робити одною конякою.

Грім залишається для того, щоб «мужик христився».

Усіх святих організувати в проізводственні ячейки по спеціальності...

Зокрема, фін-счотному відділові НЕЦИК'а дати аванс Зосимі й Саватієві на пасіку. Вулики завести Даданівські. Віск висилати до ВЦУ, бо тут на землі не вистачає на свічки.

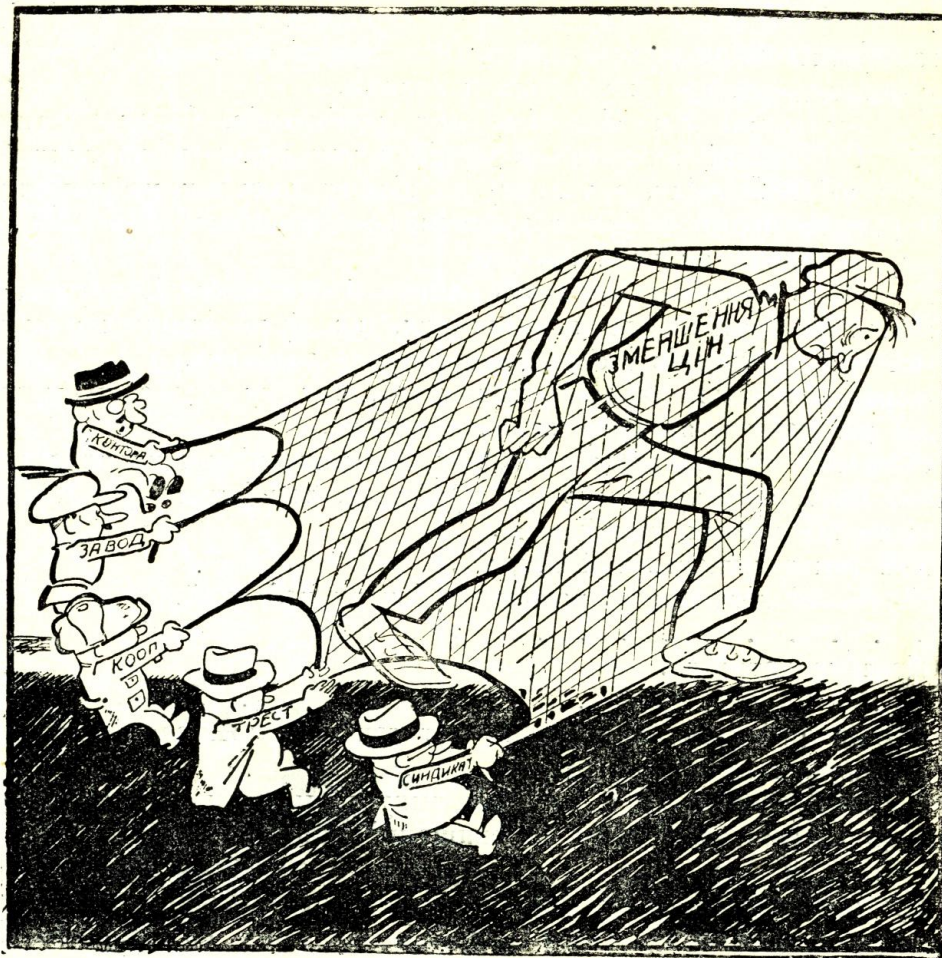
Розпочати видавати «Вісти НЕЦИК'а». За редактора призначити Івана Златоустого. За секретаря—Василя Блаженного. За перекладачів—преподобних Кирила й Методія.

Золота на вустах у Івана Златоустого не реквізувати, а то передовиці невдалі будуть.

Для незможних святих видавати «Небесну Правду». За редактора «Небесної Правди» призначити Панаса Лубенського: він знає місцеві обставини.

Для святих—робітників видавати «Пролетарія» і в першим-же числі, великими літерами пропечатати «Піддержите». Редагувати «Пролетарія» призначити колегію, в складі преподобних Лазаря та Іова Многострадального.

В ТОВАРОПРОБОДНІЙ СІТЦІ.

Зниження ціл. — Ех, не дають мені ходу!

Трьом «отрокам» Азарію, Ананію та Місаїлові, що вийшли були живими з горючої печи, доручити зорганізувати з ангелів та архангелів комсомол.

Комсомолові передати того дракона, що давив увесь час Юрко-

Побідоносець: він його зразу рішить... а Юркові доручити організацію корпусу Небесного Козацтва.

Богородицю реабілітувати що-до народження сина й доручити зорганізувати Жінвідділ. Фурій із Раю приймати тільки з особливої рекомендації, щоб не заводили склоки.

Рай залишити для відповідальних робітників. Садок здати в оренду Небоспілці на повідла. Фурій з раю вивести—частину перевести до Жінвідділу, а частину до відділу охорони материнства.

В раю на березі Євфрата одкрити Совнаркомівську столовку з пивом, не більш, як на 4 градуси.

Вистроїть купальні, повішать гамаки й привезти літератури.

Пекло залишити, але переглянути, як було зазначено вище, справи всіх грішників і оголосити широку амністію.

Порядки в пеклі залишаються старі, так як ото один дядько панові розказував, як йому пекло снилося...

«Сидять,—каже,—пани в казанах, киплять, нічого не роблять... А наш брат, як і тут увесь час працював, так і там... усе носить дрова та під казани підкладає»...

Хай так залишається й надалі...

Несторові літописцеві розпочати Іспарт небесний.

... .
Це така петиція...

... .

Що-до реформи на землі, то тут так саме «Жива» церква гадає розпочати величезну працю...

Першим кроком її в тім напрямку діяльності буде пристосувати до теперішнього часу всі священні книги, канони, життя святих і т. и. й т. и.

Цю працю вона гадає доручити спілці селянських письменників «Плуг», беручи під увагу колосальний успіх плужанських колядок та щедрівок...

Голову спілки «Плуг» «жива» церква гадає сопричислити до великомучеників за великі муки, що їх йому доводиться приймати, вислухуючи що-понеділка твори молодих письменників та поетів.

... .

Не нарікайте на «живу» церкву.

ТІЛЬКИ ДОПЕКТИ.

Ідуть собі парубки
На нічліг до гаю
Та й говорять, як господь
Гнав Адама з раю.

—Ото,—каже з них іден,—
Господь обізвася:
«Що-ж, Адаме? виходи!
Де ти заховався?»

Мовчить Адам. А господь,
Серед раю саме,
Обізвася другий раз:
«А де ти, Адаме?»

Мовчить знову. І господь
Страшно розізлився.
«А чортяка-б тебе взяв!
Де ти там зашився?»

—«Тю на тебе!»—всі кричать,
«Схаменись, небоже.
Де то вже таки господь
Так сказати може?!»

—Та дурні ви! Ніби бог
То вже й маслом маже?
Аби тільки допекти,—
То ще й не те скаже!

О. Вишня.

С. Руданський.

З М І С Т.

	Стор.
1. Записна книжка — <i>В. Винниченко</i>	3—12
2. Божий приказ — <i>В. Самійленко</i>	13
3. Найбільший ворог	13
4. Хто як випиває — <i>Л.</i>	13
5. Письменство — <i>Петро Котик</i>	14—16
6. У трудшкoлі	16
7. Пташка божа — <i>А. Хуторян</i>	17—18
8. Герой Шлевни	18
9. Обдурив	18
10. Династія Скоропадського — <i>С. Лешко</i>	20—21

	Стор.
11. Телефон — <i>В. Ярошенко</i>	22
12. У Каневі — <i>Петро Котик</i>	23
13. Домовик — <i>А. Хуторян</i>	27—28
14. Чагарове робливо — <i>Булба</i>	30—31
15. Треба українізуватись — <i>П. К.</i>	32—33
16. Треба всюди приятеля — <i>С. Руданський</i>	33
17. Радянська гірчиця — <i>В. Проноза</i>	34
18. Жалібний дяк — <i>С. Руданський</i>	34
19. Слово—діло — <i>О. Вишня</i>	36—38
20. Тільки допекти — <i>С. Руданський</i>	38

[891.79]

Київськ. Окрліт № 2972.

Зам. № 2365—32.000

**Даремний додаток
постійним передплатникам
„Пролетарської Правди“**

1921. 11. 13. 80